

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Haridusinnovatsiooni õppekava

Silja Langovits ja Kadri Vaiksalu

ERINEVATE SIHT- JA SIDUSRÜHMADE TAGASISIDE JA ETTEPANEKUD TARTU
ÜLIKOOLI HARIDUSINNOVATSIOONI ÕPPEKAVALE: JUHTUMIUURING

Magistritöö

Juhendajad: õpetajahariduse nooremlektor Pihel Hunt
kõrgkoolipedagoogika kaasprofessor Mari Karm

Tartu 2023

Kokkuvõte

Erinevate siht- ja sidusrühmade tagasiside ja ettepanekud Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekavale: juhtumiuuring

Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekavas tehakse muudatusi sisehindamise tulemustele tuginedes igal aastal. Seni ei ole aga uuritud õppekava lõpetanutelt kuivõrd õppekava neid tööturu jaoks ette valmistab ning milliseid muudatusi õppekava vajaks, et see vastaks üliõpilaste ja ühiskonna vajadustele. Seepärast viidi läbi kvalitatiivne uurimus eesmärgiga selgitada välja erinevate siht- ja sidusrühmade tagasiside ja ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale. Andmeid koguti poolstruktureeritud intervjuudega ning analüüsiti kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsi meetodil. Tulemustest selgus, et õppekava vastab üliõpilaste, vilistlaste ja õppejõudude ootustele. Lisaks esitati uuritavate poolt erinevaid ettepanekuid õppekava uuendamiseks.

Võtmesõnad: õppekava, haridusinnovatsioon, haridusinnovatsiooni õppekava, juhtumiuuring, mugavusvalim, kvalitatiivne sisuanalüüs

Abstract

Feedback and proposals from various target and stakeholder groups on the University of Tartu's curriculum on educational innovation: case study

The University of Tartu's educational innovation curriculum is subject to annual changes based on the results of the internal evaluation. So far, however, graduates of the curriculum have not been asked to what extent the curriculum has prepared them for the labour market and what changes the curriculum would need to meet the needs of students and society. Therefore, a qualitative study was carried out in order to identify the feedback and recommendations of different target and stakeholder groups on the educational innovation curriculum. Data was collected through semi-structured interviews and analyzed using qualitative inductive content analysis. The results revealed that the curriculum meets the expectations of students, alumni and teaching staff. In addition, various proposals for updating the curriculum were presented by the research subjects.

Keywords: curriculum, educational innovation, educational innovation curriculum, case study, convenience sampling, qualitative content analysis

Sisukord

Sisukord	3
Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline ülevaade	5
1.1. Haridusinnovatsioon	5
1.2. Õppekava ja selle sisu	6
1.3. Õppekava kvaliteedi tagamine	8
2. Metoodika	10
2.1 Ülevaade haridusinnovatsiooni õppekavast	11
2.2. Valim	11
2.3. Andmekogumine	13
2.4. Andmeanalüüs	18
2.5 Uurijate refleksiivsus	20
3. Tulemused	21
3.1. Üliõpilaste ja vilistlaste tagasiside ja ettepanekud	21
3.2. Õppejõudude tagasiside ja ettepanekud	27
4. Arutelu	31
Tänuõnad	34
Autorsuse kinnitus	35
Kasutatud kirjandus	36
Lisa 1. Uuringus osalemise nõusoleku vorm	
Lisa 2. Esimese kursuse üliõpilaste fookusgrupi intervjuu kava	
Lisa 3. Teise kursuse üliõpilaste fookusgrupi intervjuu kava	
Lisa 4. Vilistlastega fookusgrupi intervjuu kava	
Lisa 5. Individuaalintervjuu kava õppejõududega	

Sissejuhatus

Hariduse ülesandeks on pakkuda tänapäevases maailmas tegutsemiseks vajalikke oskusi ja pädevusi, kuid samas on tulevik ettearvamatu (OECD, 2016). Tulevikku vaadates on oluline teadvustada hariduse laiemat tähendust ning olla avatud haridusuuenduslikele ideedele (Haridusvaldkonna arengukava ..., 2021). Haridusuuendused aga saavad ainult sel juhul tuua muutusi haridussüsteemi, kui kõik sidusrühmad on muutust aktsepteerinud (Fuad *et al.*, 2020).

Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 (2021) üheks sihiks on, et õppekavad toetavad õppijakeskset lähenemist, õppe maht ja sisu on paremas kooskõlas ühiskonna ja tööturu vajadustega ning õppekavade arendus ja rakendamine on tõenduspõhine ja kaasav. Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekavas tehakse muudatusi sisehindamise tulemustele tuginedes igal aastal. Need muudatused teeb programmijuht õppekava statistiliste andmete ja üliõpilaste tagasiside küsitluste põhjal (Õppekava statuut, 2015). Tudengite tagasiside põhjal aga ei saa täielikult hinnata, kas õppekava eesmärk ette valmistada teadus- ja innovatsioonipõhise õpikeskkonna loojaid/arendajaid, kes on valmis juhtima tõenduspõhiselt haridusvaldkonna erinevaid protsesse vastavalt nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetele ning tuginedes Elukestva õppe strateegia eesmärkidele (Õppekavad: Haridusinnovatsioon ..., 2021), sai täidetud. Kõrgharidusstandardis (2019) on välja toodud, et õppekava ülesehitus ja sisu peavad vastama õppekava eesmärkidele ning seega on vajalik teada kas haridusinnovatsiooni õppekava on oma eesmärgi täitnud. Ka Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindluse standardid ja suunised (Rutiku & Mattisen, 2015) soovivad kõrgkoolidel õppekavasid korrapäraselt üle vaadata ja seirata, et saavutada neile seatud eesmärgid ning vastata üliõpilaste ja ühiskonna vajadustele, mis pidevalt muutuvad.

Seni ei ole haridusinnovatsiooni õppekava erinevatelt siht- ja sidusrühmadelt, sealhulgas lõpetanutelt ja tööturule siirdunutelt uuritud, kuivõrd haridusinnovatsiooni õppekava neid tööturu jaoks ette valmistab ning milliseid muudatusi õppekava vajaks. Haridusinnovatsiooni õppekava võiks olla sammukese ees sellest, mida ühiskond hetkel vajab, sest innovatsioon hariduses tähendab hariduse muutmist uute seisukohtade järgi (Haridussõnastik, 2014). Käesolevas magistritöös on fookuses, kuidas erinevad siht- ja sidusrühmad tajuvad haridusinnovatsiooni õppekava. Kvalitatiivse juhtumiuurimuse ja analüüsi toel soovitakse jõuda arusaamiseni, millises suunas peaks haridusinnovatsiooni õppekava arenema, et see vastaks üliõpilaste ja ühiskonna vajadustele.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1. Haridusinnovatsioon

Haridusinnovatsiooni õppekava mõistmiseks antakse esmalt ülevaade sellest, mida tähendab haridusinnovatsioon. Haridusinnovatsioon ehk haridusuuendus (*innovation of education*) on määratletud haridussõnastikus (2014) kui hariduse muutmine ja täiendamine uudsete seisukohtade alusel. Toimetulekuks tänapäeval haridussüsteemi uute väljakutsetega, mis toetavad õpetajaid uuenduslike õppemeetodite väljatöötamises ja tugevdavad juhtimist hariduses, on oluline mõista innovatsiooni (OECD 2019). 2023. aastal ilmunud uuringus rõhutavad Maldonado-Mariscal ja Alijew (2023), et samuti tuleks mõista erinevate siht- ja sidusrühmade kaasamise vajadust selleks, et aru saada innovatsioonist hariduses kui võtmeküsimusest. Siiski on innovatsioonil hariduses sageli mitu tähendust, hõlmates endas nii õpetamis- ja õppimise uuringuid, õppejõudude arengu toetamist kui ka ettevõtluselemente. Ometi puudub üksmeel selles, mis määrab eduka innovatsiooni ning kuidas kõige paremini ülikoolis innovatsiooni mõtestada (Barger *et al.*, 2022).

Haridusinnovatsiooni saab nimetada kontseptsiooniks, mille eesmärgiks on tulevik, kus ärgitatakse haridussüsteemi ja selle väljundeid muutuma uuenduslikumaks (Findıkoğlu & İlhan, 2016). Innovatsioon hariduses võib ilmuda uue teooriana, õpetamistehnikana, metodoloogilise lähenemisena, juhendamisenä, õppeprotsessi või ka olulise muudatusena õpetamises ja õppimises, mis viib õpilase parema tulemuseni (Mykhailyshyn *et al.*, 2018; Serdyukov, 2017). Selle juures on oluline mõista, kuidas õppekava uuendusi jätkusuutlikult rakendada (Pieters *et al.*, 2019), et haridusinnovatsiooni loomine ja arendamine oleks tõenduspõhine.

Hariduse edukaks arenguks ja uuenduseks on oluline katsetada uusi lahendusi, tehnoloogiaid ning ideid, mis oleksid teaduspõhiselt tõestatud või ümberlõkatud enne, kui neid rakendatakse praktikas (Mukhammedovna & Bahromkizi, 2021). Sama toob välja ka Eesti haridusvaldkonna arengukava 2021–2035 (2021) strateegia, kus sihiks on seatud haridussüsteemi tõenduspõhine arendamine. Selleks, et haridusinnovatsioon oleks tõenduspõhine, peab praktikutel olema võimalus parendada ja teha järeldusi õpetamis- ja õppimismeetodi hindamiseks. Mistõttu edu saavutamiseks tuleb eelnevalt sidusrühmadelt uurida hinnangut innovatsiooni muudatuse kohta (Fuad *et al.*, 2020). Kuna haridusinnovatsioon hõlmab endas erinevaid siht- ja sidusrühmi näiteks teadlased, õpetajad, haridusinstituutsioonid, poliitikakujundajad, üliõpilased ja ühiskond (Fuad *et al.*, 2020), siis

innovatsiooni edukaks toimeks on vaja kõikide osapoolte koostööd ja kohanemisvõimet ning seda nii erinevate süsteemide kui ka keskkondade vahel (OECD, 2016).

Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 (2021) toob välja, et uuenemisvõime, loovus ja sidusus peaksid avalduma hariduse ühiskondlikes väärtustes, aidates paremini toime tulla muutivas maailmas. Edu saavutamiseks haridussüsteemis peab haridusinnovatsioon saama ühiskonna osaks, kus ühiskond omakorda toetab uuendusi hariduses (Serdyukov, 2017). Seetõttu on haridusinnovatsioon vajalik muutuste esilekutsumiseks tuues kaasa suurema tõhususe ja paremad tulemused õppimiskvaliteedi osas (OECD, 2019).

1.2. Õppekava ja selle sisu

Õppekava (*study programme, curriculum*) on haridussõnastikus (2014) kirjeldatud kui õppe ja kasvatuse alusdokumenti, mis määrab õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, õppe mahu, sisu, metoodika põhimõtted, nõuded õppekeskkonnale ja hindamise alused. Krulli (2020) kohaselt võib õppekava mõista kui õppe- ja kasvatustöö jaoks loodud kogukondlikke või riiklikke juhiseid.

Franklin Bobbitti (1918), keda peetakse üheks esimeseks õppekava põhjalikuks uurijaks, sõnul võib õppekava määratleda kahel viisil: “1) õppekava on kogemuste rida, nii suunamata kui ka suunatud, mis seostuvad indiviidi võimete arendamisega, või 2) õppekava on teadlikult kavandatud kogemuste kujundamine, mida koolid kasutavad arengu kindlustamiseks ja täiendamiseks” (lk 43). Bobbit (1918) selgitab oma õppekava käsiraamatus “The Curriculum”, et hariduse eesmärk tähendab rida asju, mida lapsed ja noored peavad tegema ning kogema, et valmistuda ette täiskasvanueaks. Tema õppekavateooria järgi seisneb inimese elu konkreetsete tegevuste sooritamises. Bobbitti teooria edasiarendajaks oli Ralph W. Tyler (Ruus & Mikser, 2013), kelle kohaselt peaks õppekava koosnema neljast põhikomponendist, milleks on hariduslikud eesmärgid, õpikogemused eesmärkide saavutamiseks, õpikogemuste korraldus ja hindamine (Tyler, 1949). Hiljem täiendas seda mudelit tema eestlasest õpilane Hilda Taba, kes lisas mudelile vajaduste määratlemise, õppesisu valiku ja korralduse ning hindamise juurde mida ja kuidas hinnata (Taba, 1962). Sellist õppe-eesmärkide keskset lähenemist hakati kritiseerima 1970ndail, mil õppekava teoreetik William Pinar asus eest vedama rekontseptualistlikku õppekavaliikumist, millele omakorda heideti ette õppekavateooria ja -praktika põhjendamatu eraldamist, teadlikku praktiliste õppekavaküsimuste eiramist ja õppekavauuringute varasemale arenguloole selektiivset lähenemist (Mikser, 2013).

2003. aastal lepit Euroopas kokku, et kõrghariduse õppekavad tuleb muuta väljundipõhiseks (Realising the European..., 2003), millest tulenevalt töötati 2005. aastal välja Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistik. Õpiväljundite üksikasjalik kirjeldamine ja kõrgharidusastmete seostamine ainepunktidega on selle raamistiku suurimaks eripäraks (Rutiku *et al.*, 2009). Õpiväljundid, mida üliõpilased peavad saavutama, määratletakse enne õpetamist ning seejärel kavandatakse õpetamis- ja hindamismeetodid nende tulemuste parimaks saavutamiseks (Biggs, 2014). Väljundipõhise õppe põhimõtteks on konstruktiivne sidusus (*constructive alignment*), mida kasutatakse õppekava kvaliteedi parendamiseks. Konstruktiivne sidusus tähendab, et kõik õppekava osad on omavahel seotud, toetavad üksteist ning moodustavad terviku aidates nii kaasa õpiväljundite saavutamisele (Biggs & Tang, 2009). Nõuetekohaselt rakendatud konstruktiivne sidusus tõstab õpetamise ja õppimise kvaliteeti toetades aktiivset õppimist (Biggs, 2014), õppimisse kaasatust ja motivatsiooni (Brophy, 2014). Motivatsiooni püsimiseks on vajalik õppijatele valikute tegemise võimaluse pakkumine (Filgona *et al.*, 2020), et õppija saaks ise oma õpiteekonda kujundada. Õppija vajadustega arvestamine on omane nüüdisaegsele õpikäsitusele (Pedaste, 2018). Ka Haridusvaldkonna arengukava (2021) kohaselt peaks õppija ise kujundama teadlikult oma õpitee. Selle juures on aga oluline arvestada, et valitud õpitee viiks ka õpiväljundite saavutamiseni (Kumpas-Lenk *et al.*, 2022).

Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistikust lähtub Eesti kõrgharidusstandard, millest omakorda lähtuvad õppekava koostamisel ülikoolid (Rutiku *et al.*, 2009). Kõrgharidusstandard (2019) kirjeldab õppekava sarnaselt sellele, kuidas on seda kirjeldatud haridussõnastikus (2014), kuid lisab, et õppekava määrab kindlaks ka õppe alustamise tingimused, nominaalkestuse, spetsialiseerumisvõimalused ja lõpetamise tingimused. Õppe sisu kohta on kõrgharidusstandardis (2019) välja toodud, et see peaks hõlmama õppeainete loetelu, mahtu, lühikirjeldusi ning valikuvõimalusi ja -tingimusi. Õppekava arendamise juhendmaterjal (Rutiku *et al.*, 2009) kirjeldatakse õppekava kui õppetegevuse sisulise, ajalise ja korraldusliku kujundamise plaani. Plaan määrab kindlaks õppe eesmärgid, õppe alustamise tingimused, õppe nominaalkestuse ja mahu. Samuti määratakse õppekavaga õppeainete loetelu ja maht, lühikirjeldused ning valikuvõimalused ja -tingimused, spetsialiseerumisvõimalused ja õppe lõpetamise tingimused.

Tartu Ülikooli õppekava statuut (2015) on dokument, mis kehtestab nõuded Tartu Ülikooli tasemeõppe õppekavade sisule, ülesehitusele ja kvaliteedile, samuti õppekavade avamise, haldamise, muutmise ja sulgemise korra. Dokumendiga tagatakse Tartu Ülikooli õppekavade vastavus Eesti ja Euroopa Liidu õigusaktides kehtestatud nõuetele ja ülikooli

tegevuse eesmärkidele. Õppekava statuudi 2021. aastal uuendatud versioon lähtub õppekava kirjeldamisel kõrgharidusstandardist (2019) ning sätestab, et lisaks eelpool toodule määrab õppekava kindlaks antava akadeemilise kraadi, antava kutse, väljastatavad dokumendid, õppekava kuuluvuse valdkonna(d) ning haldaja(d).

Tartu Ülikooli õppekavad jagunevad bakalaureuse-, rakenduskõrghariduse- ja magistriõppekavadeks, bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavadeks ning doktoriõppe õppekavadeks. Tartu Ülikooli magistriõppekavade maht on 60–120 eriala ainepunkti (EAP) ning nominaalkestus üks kuni kaks aastat. Magistriõppekava on struktureeritud moodulitena sisaldades magistriõpinguid, magistrieksamit või magistritööd, võõrkeelseid õppeaineid, praktikat ja vabaaineid (Õppekava statuut, 2015). Tartu Ülikooli magistriõppekavade hulka kuulub 2016. aastal avatud haridusinnovatsiooni õppekava.

1.3. Õppekava kvaliteedi tagamine

Õppetöö kvaliteedi tagamisel juhendatakse kõrgharidusseadusest (2019), kõrgharidusstandardist (2019), Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindluse standarditest ja suunistest (Rutiku & Mattisen, 2015), ülikooli arengukavast ning õigusaktidest (Õppekava statuut, 2015). Õppekava statuudi (2015) kohaselt hallatakse õppekava programmpõhiselt, mis hõlmab õppetöö korraldust, finantsarendust, kaasnevaid tugiteenuseid, õppekava arendust jne. Programmpõhise haldamise eesmärgiks on tagada õppetöö kvaliteet, kindlustada õppekava järjepidev arendus ning õppekava vastamine ühiskonna vajadustele. Programmijuht koordineerib õppekava alusel korraldatavat õppetööd, infovahetust ja õppekava arendust, teeb vajadusel struktuuriüksuse juhile õppekava haldamisega seotud finantsküsimustes ettepanekuid, aitab kaasa õppekavaga seotud turundusele ning tagab tulemuslikkuse ja kvaliteedi õppekava programmpõhisel haldamisel.

Kuna õppekava on pidevas muutumises dokument ja peab olema kohandatav hariduskeskkonna muutustega ja ühiskonnas üldiselt, siis on oluline selle arendamiseks muuhulgas koguda regulaarselt tagasisidet ja ettepanekuid erinevatelt siht- ja sidusrühmadelt (Alsubaie, 2016; Õppekava statuut, 2015). Nagu haridusinnovatsiooni peatükis välja on toodud, arvatakse siht- ja sidusrühmade hulka üliõpilased, õppejõud, teadlased, haridusinstituutsioonid, poliitikakujundajad, ühiskond jne (Fuad *et al.*, 2020), siis käesolevas töös mõistetakse sihtrühma all üliõpilasi ning sidusrühma all vilistlasi ja õppejõude. Õppekava arendamine peab toimuma pidevalt ja süsteemselt lähtudes õppija vajadustest ning tuginema konstruktiivsele sidususele (Kumpas-Lenk *et al.*, 2022). Õppekavasid korrapäraselt

üle vaadata soovivad ka Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindluse standardid ja suunised (Rutiku & Mattisen, 2015).

Tuhkala ja kolleegide (2020) läbi viidud uuringust ilmnes, et üliõpilastelt küll küsitakse ettepanekuid õppekava arendamiseks, aga ajapuuduse ja õpetajate ning üliõpilaste erimeelsuste tõttu siiski kõik ideed ei pruugi realiseeruda. Üliõpilaste hääle kuulamine ja sellega arvestamine võib tuua märgatavat kasu, mille juures mitme fookusgrupi intervjuud pakuvad mitmekesisemaid andmeid kui standardsed tagasiside mehhanismid, näiteks küsimustikud. Sellele järeldusele jõudsid Brooman jt (2015), kes kirjeldavad juhtumiuuringut, kus õppejõud kujundasid ülikooli õppekava ümber, uurisid üliõpilaste arvamusi selle kohta ning tegid õppekavas korrekture. Tulemuseks paranesid üliõpilaste keskmised hinded ja vähenesid õpingute katkestamised õppekaval. Seega tuleks rõhutada, et oluline on mitte lihtsalt üliõpilaste kuulamine, vaid ka nendega suhtlemine ja tagasiside ning ettepanekutega arvestamine.

Erinevate sidusrühmade kaasamise olulisust õppekava arendamisel on rõhutatud veel mitmetes õppekava arendamisega seotud uurimustes. Näiteks Islami (2019) uuringu käigus tehtud analüüsist selgus, selleks et näha õppekava tugevusi ja nõrkusi, on soovitatav kaasata nii üliõpilasi kui õppejõude. Samal eesmärgil soovivad Sankaran ja Rath (2021) õppekava arendamiseks esmalt läbi viia küsitlus õppekava hindamiseks vilistlaste seas, kuna see annab hea ülevaate olemasolevast õppekavast saadavatest hüvedest ja vajaminevatest täiendustest.

Tartu Ülikoolis tehakse õppekavade sisehindamist iga kolme aasta tagant, mil õppekavasid hinnatakse kuues valdkonnas: õppekava sisu ja ülesehitus; õppekeskkond/ressursid; õppejõud; õppeprotsess; üliõpilased; tugiteenused (Rutiku *et al.*, 2009). Haridusinnovatsiooni õppekaval on kvaliteedi tagamiseks tehtud erinevaid muudatusi. Õppekava sisehindamise vahehindamine viidi läbi 2021. aastal. Aruandes on välja toodud olulisemad eelneval kahel aastal tehtud muudatused õppekavas ja parendused õppekorralduses, samuti õppekava toimimise analüüs (Õppekavad: Sisehindamise vahearuanne..., 2021). Oluliste muudatustena on nimetatud praktikute kaasamine vastavalt üliõpilaste tagasisidele ning õppekava vilistlaste kutsumine õppeaineid lugema. Valikainete valik ja nende lugemine on kohandatud aruande kohaselt ümber vastavalt üliõpilaste huvile. Õppeainete eesmärgid, sisu ja õpiväljundid on muudetud selgemini mõistetavateks. Välja on töötatud mobiilsusaken ehk välismoodul ning alustatud on koostööd Tallinna Ülikooli haridusjuhtide õppekavaga. Õppekava toimimise analüüsis on välja toodud, et üliõpilaste üldine tagasiside õppekavale on kõrge, kuid üles on kerkinud õppekava erialade haridusasutuse juhtimine ning õppimise ja õpetamise juhtimine vajalikkus (Õppekavad:

Sisehindamise vahearuanne..., 2021). Õppekava keskmine õpetamise koondtulemus on 2021/2022 õppeaasta sügisel 4-palli skaalal 3,5 punkti. Sama on nii valdkonna keskmine kui ülikooli keskmine (Õppeainete tagasiside, *s.a.*).

Eelpool nimetatud muudatused põhinevad üliõpilaste tagasisidel, millest ainuüksi võib jääda väheks, et õppekava vastaks lisaks üliõpilaste vajadustele ka ühiskonna vajadustele. Haridusinnovatsiooni õppekava kvaliteedi tagamiseks ei ole kogutud tagasisidet kõikidelt siht- ja sidusrühmadelt nii nagu eespool käsitletud uurimused soovivad.

Eelnevast tulenevalt on uurimuse eesmärk selgitada välja erinevate siht- ja sidusrühmade tagasiside ja ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale. Eesmärgi täitmiseks sõnastati kaks uurimisküsimust:

1. Millised on üliõpilaste ja vilistlaste tagasiside ning ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale?
2. Millised on õppejõudude tagasiside ja ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale?

2. Metoodika

Magistritöö eesmärk oli selgitada välja erinevate siht- ja sidusrühmade tagasiside ja ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale. Kuna õppekava moodustab sinna kuuluva õppekorralduse, õppeainete, õppemeetodite ja mitme teise komponendiga ühtse terviku, siis oli seda otstarbekas uurida mitme analüüsiüksusega üksikjuhtumi (*embedded single-case*) raames, rakendades juhtumiuurimuse meetodit (*case method*) (Yin, 2018). Üksikjuhtumi disaini valiku üheks kriteeriumiks on Yini (2003) kohaselt valitud üksikjuhtumi äärmuslikkus või unikaalsus. Käsitletava juhtumi unikaalsus seisneb õppekavas endas, sest kuigi Tallinna Ülikool pakub haridusinnovatsiooni juhtimise õppekava (2018), siis Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekava on ainulaadne. Juhtumiuurimusele on iseloomulik, et see käsitleb kaasaja nähtust ehk juhtumit põhjalikult selle tõelises kontekstis (Yin & Davis, 2007). See on mitmetahuline süvaanalüüs, mis lähtub ühe konkreetse üksuse taustast (Strömpl, 2014) ja seega on sobilik rakendamiseks erinevatelt siht- ja sidusrühmadelt kogutud andmete analüüsimiseks. Kvalitatiivse juhtumiuurimuse puhul kogutakse andmeid erinevatest allikatest (Yin, 2018). Selles juhtumiuurimuses kasutati andmete kogumiseks erinevatelt siht- ja sidusrühmadelt individuaal-, paaris- ja fookusgrupi intervjuusid ning joonistusi.

2.1 Ülevaade haridusinnovatsiooni õppekavast

Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekava loodi “Hariduskorraldus”, “Koolieelse lasteasutuse pedagoog” ja “Kasvatusteadused” magistriõppekavade ühendamisel. Õppekava avati 28. oktoobril 2016. aastal, et valmistada ette inimesi, kes suudavad luua ja arendada teadus- ja innovatsioonipõhist õpikeskkonda ning juhtida haridusvaldkonna erinevaid protsesse vastavalt tööturu vajadustele ning lähtudes Elukestva õppe strateegia eesmärkidest (Õppekavad: Haridusinnovatsioon, 2016). Haridusinnovatsiooni magistriõppekava nominaalkestus on kaks aastat ja maht 120 eriala ainepunkti (EAP), mis koosneb 30 EAP mahus alusmoodulist, 18 EAP mahus erialamoodulist, 18 EAP mahus praktikamoodulist, 18 EAP mahus valikainete või õpingud välismaal moodulist, 6 EAP mahus vabaainete moodulist ja 30 EAP mahus magistritöö moodulist (Õppekavad: Haridusinnovatsioon ..., 2021).

Haridusinnovatsiooni õppekava on võimalik läbida õppimise ja õpetamise juhtimise või haridusasutuse juhtimise erialal. Õppimise ja õpetamise juhtimise erialal õppekava läbimine võimaldab vastavalt tööturu vajadustele täiendavalt laiapõhjalist spetsialiseerimist hariduse valdkonnas. Haridusasutuse juhtimise erialal õppekava läbimine võimaldab vastavalt tööturu vajadustele täiendavalt spetsialiseerimist haridusasutuse või -võrgustike juhtimisele. Haridusinnovatsiooni õppekava lõpetamisel väljastatakse diplom ning antakse kraad sotsiaalteaduste magister (haridusinnovatsioon) MA (Õppekavad: Haridusinnovatsioon ..., 2021).

2.2. Valim

Uuringu üldkogumi moodustasid Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni magistriõppekava aastatel 2022/23 õppivad üliõpilased, õppekava vilistlased ja 2022/23. õppeaastal haridusinnovatsiooni õppekaval õpetavad õppejõud. Üldkogumi suurus oli 95 vilistlast (Vilistlaste nimekirjad, 2022), ligikaudu 60 hetkel õppivat üliõpilast ja 32 õppejõudu. Uuringu eesmärgipärane valim moodustati üldkogumist kättesaadavuse ja uuritavate koostöövalmiduse kriteeriumi alusel (Rämmer, 2014). Valimi moodustamisel lähtuti uurimuse eesmärgist ja lisaks oli kriteeriumiks, et üliõpilased õpivad, õppejõud õpetavad ja vilistlased on selle õppekava lõpetanud.

Fookusgrupi pilootintervjuu jaoks moodustati haridusinnovatsiooni õppekava programmijuhi abil valik esimese kursuse üliõpilastest nende varasemate erinevate töökogemuste põhjal. Kutse uuringus osalemiseks saadeti koos uuringus osalemise nõusoleku vormiga (Lisa 1) 2022. aasta septembris. Seitsmest kirja saanud esmakursuslasest olid uuringus osalema nõus viis. Peale pilootintervjuud saadeti e-kirja teel uuringus osalemise

kutse tervele haridusinnovatsiooni esimesele kursusele. Kutsele vastas kolm üliõpilast, kuid intervjuule tulid neist kaks, kellega tehti paarisintervjuu. Kuigi paarisintervjuu ei pruugi anda sama kulutatud ajaga nii palju andmeid kui fookusgrupi intervjuu, on Wilsoni jt (2016) sõnul selle eeliseks intervjuueeritavate püsimine teema juures.

Teise kursuse üliõpilastele saadeti oktoobri keskpaigas kutse uuringus osalemiseks esmalt kursuse kinnisesse vestlusgruppi (*Messenger*), sest see tundus olevat uuritavatele kui üliõpilastele parim viis kiirelt infot edastada ja üliõpilaste tähelepanu saavutada. Kutses pakuti kahte aega intervjuul osalemiseks, et üliõpilastel oleks võimalus endale sobiv valida. Üks aegadest õppesessiooni välisel ajal oktoobri lõpus ja teine õppesessiooni ajal novembri alguses. Kutsele laekus kaks vastust, mõlemad samale intervjuu päevale novembri õppesessioonil. Edasi otsustati saata ülejäänud teise kursuse üliõpilastele personaalne kutse, kus üks intervjuu kuupäevadest muudeti hilisemaks ja paigutati samuti teise kursuse õppesessiooni ajale. Kutsele vastas kaheksa üliõpilast ja kokku osales kahel fookusgrupi intervjuul kümme teise kursuse üliõpilast.

Õppejõudude puhul edastas programmijuht uurijatele nimekirja kaheksa õppejõu nimega. Valimisse kaasatud õppejõudude puhul oli oluline, et esindatud oleks vähemalt üks õppejõud igast moodulist: alusmoodul, õppimise ja õpetamise erialamoodul, haridusasutuse juhtimise erialamoodul, praktikamoodul ja valikaine moodul. Õppejõududega võeti ühendust kirja teel novembri esimeses pooles. Õppejõududele edastati www.calendly.com keskkonna link ning pakuti välja kuupäevad ja kellaajad, mille hulgast õppejõud sai endale sobiva valida. Kaks kutse saanud õppejõudu kirjale ei vastanud, seega lõpliku valimi moodustas kuus õppejõudu.

Kuna kõikide vilistlaste kaasamine uuringusse selle kvalitatiivse iseloomu tõttu ei olnud mõeldav, siis koostas haridusinnovatsiooni programmijuht valiku vilistlastest, kellega uurijad ühendust võtsid. Novembri teises pooles saadeti kolmeteistkümnele vilistlasele personaalsed kutsed e-kirja teel, kus pakuti kahte kuupäeva fookusgrupi intervjuus osalemiseks. Et kuna mitmed vilistlased ei soovinud suure vahemaa tõttu kohale tulla, pakuti võimalust fookusgrupi intervjuul osaleda veebi vahendusel www.zoom.us keskkonnas. Oma valmisolekust uuringus osalemiseks kohapeal andis esialgu teada vaid üks vilistlane ning seega pöördui personaalselt e-kirja teel nelja Tartus töötava vilistlase poole, et kutsuda neid näost-näku toimuvale fookusgrupi intervjuule. Vilistlaste nimed leiti Tartu Ülikooli kodulehelt (Vilistlaste nimekirjad, 2022) ja kuna üks uurijatest on Tartu maakonna haridustöötaja, siis leidis nimekirjast tema jaoks tuttavaid nimesid, kellega võeti ühendust

kirjutades kas *Messenger*'i või *Google*'i otsingu kaudu leitud kontaktile. Kokku osales uuringus 32 uuritavat (Tabel 1), kes moodustasid üldkogumist ligikaudu 17%.

Tabel 1. Valimi moodustanud siht- ja sidusrühmad.

Intervjuu	I kursuse üliõpilased	II kursuse üliõpilased	Vilistlased	Õppejõud
Pilootintervjuu näost-näkk.	n=5			
Paarisintervjuu näost-näkk	n=2			
Fookusgrupi intervjuu näost-näkk		n=10	n=4	
Fookusgrupi intervjuu veebis			n=5	
Individuaalintervjuud näost-näkk				n=2
Individuaalintervjuud veebis				n=4
Kokku	n=7	n=10	n=9	n=6

Märkused. n - uuritavate arv

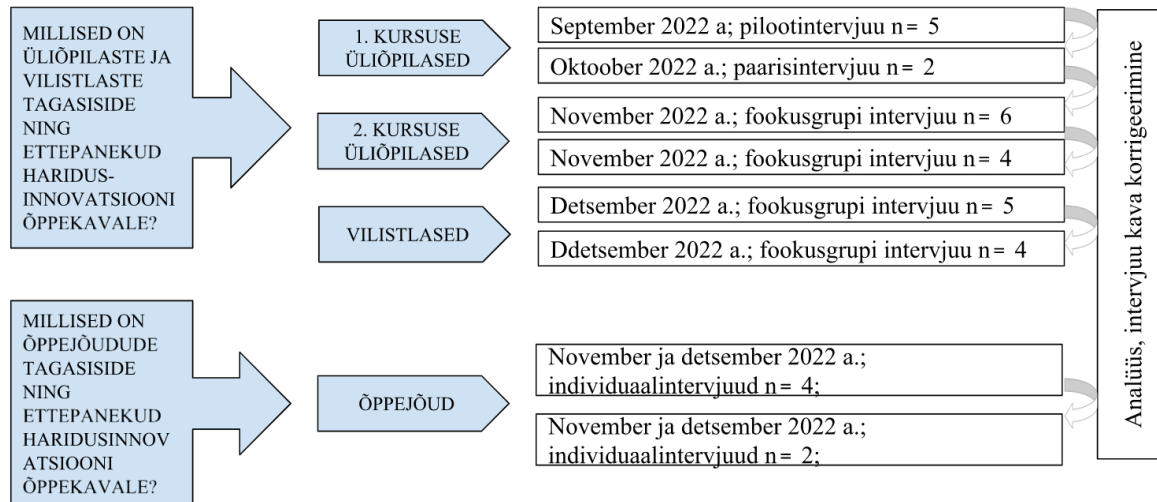
Tulenevalt Heast teadustavast (2017) küsiti uuritavatelt nõusolekut uuringus osalemiseks. Kõik uuritavad said enne intervjuu andmist tutvuda uuringus osalemise nõusoleku vormiga (Lisa 1), mille allkirjastasid kohapeal või digitaalselt vastavalt sellele kas intervjuu toimus näost-näkk või veebi teel. Vorm sisaldas endas uurimuse eesmärki, infot selle kohta, milleks andmeid kogutakse ning kuidas kasutatakse, kuidas andmeid säilitatakse, kellel ja kui kaua on neile ligipääs. Lisaks sisaldas nõusoleku vorm uuritavate õiguseid, mille hulgas õigus iga hetk nõusolekust loobuda ning uurijate kontaktandmeid nii nagu soovib Hea teadustava (2017).

2.3. Andmekogumine

Juhtumiuuringu peamised andmekogumismeetodid on osalusvaatlus, intervjuu, tekstid ja visuaalsed tekstid, mille hulka kuuluvad fotod, joonistused, filmid, videod jne (Strömpl, 2014). Selles kvalitatiivses juhtumiuuringus kasutatakse andmete kogumiseks poolstruktureeritud fookusgrupi-, paaris- ja individuaalintervjuusid, sest Yini (2018) kohaselt kajastavad intervjuud osalejate vaatenurki, arusaamu ning võivad pakkuda välja selgitusi “kuidas” ja “miks”. Poolstruktureeritud intervjuude eeliseks on intervjuueerija võimalus kavas olevate küsimuste järjekorda muuta, sõnastada küsimusi ümber või küsimusi juurde lisada (Õunapuu, 2014). Uuritavate mõtete, kogemuste ja emotsioonide väljendamise ning edastamise toetamiseks kasutati visuaalseid meetodeid, nagu soovivad Martikainen ja Hakoköngäs (2022). Nii visuaalse kui ka verbaalse meetodi kombineerimine intervjuus aitab vähendada analüüsi käigus andmete valesti tõlgendamist ning soodustab teemade ülemineku muutmist sujuvamaks ning küsimuste või vastuste ühtset mõistmist (Glegg, 2019). Andmete

kogumise käigus uuritavate loodud jooniseid ja joonistusi eraldi ei analüüsitud. Andmete kogumine viidi läbi perioodil september kuni detsember 2022. aastal (Joonis 1).

Joonis 1. Andmekogumise protsess valimite kaupa

Induktiivses uuringus pakub intervjuu kava üldise suuna, kuid algajatel teadlastel soovitatakse koostada üksikasjalikumad juhised (Leavy, 2017). Sellest lähtudes otsustati koostada fookusgrupile omaselt poolstruktureeritud intervjuu kavad (Lisa 2, Lisa 3). Intervjuu kavad koostasid uurijad koos ning uurimistöö juhendajad lugesid need üle, et tagada üheselt mõistetavus nii intervjuu struktuuris kui küsimustes. Kava sisaldas endas teemaplokke, mis tulenesid antud töö puhul Õppekava arendamise juhendmaterjalist (Rutiku *et al.*, 2009) ning milleks olid õppekava (nt *Milliseid väärtusi võiks teie unistuste õppekava kanda?*), õppemeetodid (nt *Milliseid õppemeetodeid võiks õppekaval rakendada?*), õppejõud (nt *Milliseid õppejõude näete oma unistuste õppekaval õpetamas?*), õppekorraldus ja info (nt *Mis iseloomustab õppekorraldust?*), õpikeskkond (nt *Kuidas olete joonistusel kujutanud õpikeskkonda (vaimne ja füüsiline)?*) ja õppeained (nt *Kuidas teie hinnangul on õppeained toetanud teie õpingute eesmärke?*). Teemaplokkide all oli 12 põhiküsimust, millest osa olid kirjeldavad, kuid enamus tõlgendavad küsimused ning lisaks ka täpsustavad küsimused.

Intervjuude alguses tutvustati intervjuu eesmärki ning protseduuri ja paluti veelkord läbi lugeda eelnevalt e-kirja teel tutvumiseks saadetud uuringus osalemise nõusoleku vorm ning see allkirjastada. Tuletati meelde, et intervjuus ei ole õigeid ega valesid vastuseid ning et intervjuu salvestatakse. Samuti meenutati, et uuritavatel on igal ajal õigus uuringus osalemisest loobuda. Intervjuude lõpus korrati üle konfidentsiaalsuse põhimõtted, et uuring vastaks uurimuse eetika nõuetele (Strömpl, 2020).

Üliõpilastelt koguti andmeid poolstruktureeritud fookusgrupi intervjuu ja ühe paarisintervjuu abil. Kuna fookusgrupi intervjuudega kogutakse mingi probleemiga seoses eri gruppide hoiakuid, arvamusi ja seisukohti (Õunapuu, 2014), siis peeti seda sobilikuks viisiks antud uuringus andmeid koguda. Lisaks mõjutas meetodi valikut Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri hindamisnõukogu institutsionaalse akrediteerimise otsus (2022), mille kohaselt võiks Tartu Ülikool tagasiside küsimiseks kasutada peale küsimustike ka teisi lähenemisviise, näiteks fookusgrupi intervjuusid. Intervjuude läbiviimisel kasutati loovuurimismeetodit – osalejatel paluti unistada ja ühiselt ühele suurele tahvlile joonistada unistuse haridusinnovatsiooni õppekava. Loovuurimismeetodit otsustati kasutada, sest Gauntlett (2007) sõnul annab see uuringus osalejatele aega järele mõelda ning põhjalikult oma mõtteid näiteks läbi joonistamise tõlgendada. Läbi sellise koostöise protsessi sooviti jõuda sügavama tagasiside ja sisukamate ettepanekuteni.

Esmalt viidi läbi pilootintervjuu esimese kursuse üliõpilastega, et mõista kas ja kuidas toimib joonistamise ülesande kasutamine fookusgrupi intervjuus, kas intervjuueeritavatele on intervjuu küsimused selgelt mõistetavad ning kas valitud meetodite abil on võimalik saada uurimisküsimustele vastused. Intervjuu põhiosa algas sissejuhatava aruteluga, kus paluti meenutada oma õppekavale sisseastumise vestluse kogemust. Arutelu eesmärk oli aidata uuritavatel häälestuda teemasse ning kuna tegemist oli sel hetkel veel üksteise jaoks võõraste inimestega, aitas ühise kogemuse meenutamine muuta uuritavate vahelist suhtlemist avatumaks. Peale arutelu paluti uuritavatel ühiselt ühele tahvlile joonistada oma unistuste haridusinnovatsiooni õppekava. Joonistamise alguses pandi tahvli juurde seinale märksõnad, mille peale joonistamise käigus mõelda paluti. Nendeks märksõnadeks olid õppekava, õppeained, õppejõud, õppekorraldus, õppematerjalid, kursusekaaslased ja teadmised. Joonistamisele järgnes uuritavate arutelu ja selgitus sellele, mida nad tahvil olid kujutanud, et andmestik oleks põhjenduste abil rikkalikum. Selgituste käigus märkisid uurijad endale üles, millised intervjuu küsimused on juba vastuse saanud, et peale selgitusi esitada uuritavatele veel vastuseta küsimused.

Pilootintervjuu esimese kursuse üliõpilastega kestis kaks tundi. Intervjuu võimaldas uurijatel mõista, et loovmeetodi kasutamine aitas uuritavatel kiiremini teemasse häälestuda, võtta intervjuul aktiivne roll. Samuti selgus pilootintervjuu käigus kui palju aega kulub intervjuu erinevatele etappidele ning kuidas korrigeerida intervjuu kava. Peale pilootintervjuud parandati fookusgrupi intervjuu kava (Lisa 2), kus sõnastati ümber küsimus *Millised ained (võiksid olla haridusinnovatsiooni õppekaval)?* asendati küsimusega *Millised õppeained?* Korrigeeriti erinevate etappide läbiviimiseks ettenähtud aegasid. Kuna

pilootintervjuu järgselt ei olnud vajadust intervjuu kavas teha sisulisi muudatusi ja uurijate hinnangul intervjuu õnnestus, siis lisati pilootintervjuuga kogutud andmed analüüsitava andmete hulka.

Esimese ja teise kursuse üliõpilastega viidi läbi veel kolm samasuguse ülesehitusega intervjuud haridusteaduste instituudi hoones. Kuna teise kursuse tudengid olid omavahel tuttavad ja esimese kursuse puhul oli sisseastumiskogemuse meenutamine ajamahukas, siis teise kursuse fookusgrupi intervjuudes jäeti see osa ära ning peale eesmärgi ja protseduuri selgitamist said intervjuueeritavad asuda kohe joonistama unistuste haridusinnovatsiooni õppekava. Pikim fookusgrupi intervjuu üliõpilastega oli 2 tundi ning lühim 1 tund ja 24 minutit. Paarisintervjuu kestis 1 tund ja 7 minutit.

Fookusgrupi intervjuudeks **vilistlasega** kohandati eelnevalt üliõpilaste intervjuu kava sidusgrupile sobivaks (Lisa 4). Lisati juurde küsimus *Millises suunas peaks sinu arvates haridusinnovatsiooni õppekava arenema?* ja täpsustava küsimusena *Mida ühiskond tulevikus võiks vajada?*, et saada tulevikuvaateid õppekavale. Vilistlastega fookusgrupi intervjuus rakendati ajurünnakut, sest see toob tavaliselt kaasa produktiivse osalemise ja ulatusliku ideede genereerimise arutelu käigus (Al-Samarraie & Hurmuzan, 2018) ning joone joonistamise meetodit, et panna vilistlased mõtlema sellele, kuidas õpingud haridusinnovatsiooni õppekaval toetasid nende professionaalset arengut. Joone joonistamine on visuaalse mõtlemise vahend, mis toetab sügavat mõtlemist, aitab luua selgeid mõtteid ning põhiideid (Fernández-Fontecha *et al.*, 2019) ja seega vilistlastega intervjuudes kasutamiseks sobilik vahend. Intervjuu ajal joonistamine võimaldab uuritaval end paremini väljendada ning parandada andmete kvaliteeti (Glegg, 2019). Joone joonistamise ülesande juhend ja ajurünnaku juhend unistuste õppekava joonistamise ülesande asemel lisati samuti intervjuu kavasse.

Üks fookusgrupi intervjuu tehti vilistlaste soovil *Zoom* keskkonnas, teine intervjuu viidi läbi haridusteaduste instituudis koha peal. Veebikeskkonna intervjuud annavad võimaluse uuringus osaleda ka neil, kes ajaliste või muude piirangute tõttu kõrvale jääksid ning sarnaselt näost-näkku intervjuuga võimaldab videointervjuu uurijal ja intervjuueeritaval näha teineteise kehakeelt ja näoilmeid (Murumaa-Mengel, 2020). Igal vilistlasel paluti individuaalselt joonistada joon või jooned, mis kujutas seda, kuidas haridusinnovatsiooni õppekava toetas tema professionaalset arengut. Kui kõik olid lõpetanud, paluti uuritavatel ühekaupa lühidalt visuaali selgitada. Järgnevalt tehti ühine ajurünnak, kus õppekava komponentidest tulenevatest teemaplokkidest, mida oli kokku kuus, pandi valgele tahvlile kõik teemaga seonduvad ideed ja ettepanekud. Uurijad olid lisanud teemaplokkide märksõnad

nii veebis kui näost-näku toimunud intervjuu puhul eelnevalt tahvlile. Peale ideede koondamist said uuritavad oma mõtteid selgitada ja täpsustada enne kui asuti järgmise teemaploki juurde. Vilistlastega fookusgrupi intervjuud kestsid mõlemad kaks tundi.

Õppejõudude puhul otsustati teha individuaalintervjuud, mis andsid võimaluse viia see läbi õppejõu ainekeskselt. Individuaalintervjuudeks haridusinnovatsiooni õppekava õppejõududega koostati samuti eelnevalt intervjuu kava. See koosnes joone joonistamise ülesandest ja uurimisküsimuse *Millised on õppejõudude tagasiside ning ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale?* põhjal välja töötatud küsimustest, mis sisaldasid 15 alaküsimust ning täpsustavaid küsimusi (nt *Mis suunas peaks haridusinnovatsiooni õppekava arenema?* ja *Mida ühiskond tulevikus võiks vajada?*) (Lisa 5).

Kuuest õppejõust neli soovis uuringus osalemist *Zoom* keskkonnas ja kaks õppejõudu osalesid uuringus Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi hoones. Õppejõududega individuaalintervjuudes rakendati samuti joone joonistamise meetodit, et anda õppejõududele võimalus uurimisprotsessist kasu saada (Torbert, 1981). Kujutised annavad võimaluse kõrghariduse õpetamise kontekstis toetada õppejõudude refleksiooni ja arusaama oma arengust õppejõuna (Löfström *et al.*, 2015). Õppejõul paluti joonistada joon või jooned, mis kujutab tema aine arengut haridusinnovatsiooni õppekaval ning seejärel visuaali selgitada. Uuritavale ei seatud joone joonistamiseks ega visuaali selgitamiseks ajapiirangut. Seejärel viidi õppejõuga läbi poolstruktureeritud intervjuu, millega sooviti teada milline on õppejõu tagasiside ja ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale. Intervjuud õppejõududega kestsid keskmiselt 54 minutit, neist lühim 44 minutit ning pikim 1 tund ja 15 minutit.

Uurijad viisid kõik intervjuud läbi koos nii, et üks uurijatest esitas küsimusi ja teine jälgis intervjuu kulgu, märkis juba vastuse saanud küsimused ning küsis vajadusel täpsustavaid küsimusi. Intervjuude käigus ja järel tehti märkmeid uurijapäevikusse, mis hiljem koos üle vaadati ja analüüsiti, et leida õpikohad. Näost-näku intervjuud salvestati telefoniga ning veebiintervjuudel kasutati *Zoom* keskkonna salvestamise võimalust. Kogutud andmeid hoiustati privaatsussätetega kaitstud pilvelahenduses, millele oli juurdepääs ainult uuringu läbiviijatel. Uuringu järgselt kogutud andmed ja uuritavate nõusolekud hävitatakse peale uurimistöökaitsemist.

2.4. Andmeanalüüs

Käesolevas töös kasutati kvalitatiivset induktiivset ehk andmetest lähtuvat sisuanalüüsi meetodit, sest kogutud andmeid sooviti vaadelda tervikuna ning kvalitatiivse sisuanalüüsi eeliseks peetakse võimalust keskenduda kogutud andmetes olulistele tähendustele (Kalmus,

2020). Heli- ja videosalvestiste tekstiliseks muutmiseks kasutatakse kvalitatiivses andmeanalüüsis transkribeerimist (Linno, 2020a). Esmalt transkribeeriti salvestatud intervjuude helifailid tekstifailideks. Transkriptsioonid vormistati kasutades *Times New Roman* kirjatüüpi *Normal*, tähe suurust 12p ja reavahe 1,5. Transkribeerimiseks kasutati automaatset sõna-sõnalist fokuseerimata transkribeerimist, mille puhul ei lisata transkriptsiooni transkriptsioonimärke, vaid mõtete ja lause lõppude eristamiseks kasutatakse tavalisi kirjovahemärke (Linno, 2020a). Esimese kursuse üliõpilaste intervjuude helifailide transkribeerimiseks kasutati TTÜ Küberneetika Instituudi keeletehnoloogia laboris väljatöötatud kõnetuvastussüsteemi (Olev & Alumäe, 2022), mis asub veebilehel <https://bark.phon.ioc.ee/webtrans>. Antud programm ei võimaldanud transkriptsiooni korrigeerimiseks samal ajal helifailide kuulamist. Kiirema ning parema tulemuse saamiseks otsustati peale pilootintervjuud kasutada programmi Transkriptor (2021), mis asub veebilehel <https://transkriptor.com/et/> ja mis teisendas heli tekstiks ning korrigeerimisel võimaldas kuulata samal ajal heli, teha helifailis pause, liikuda tagasi lause kaupa ja vajadusel viia transkriptsiooni parandusi sisse. Uuritavate konfidentsiaalsuse tagamiseks (Mäesalu, 2023) tähistati transkriptsioonide korrastamise käigus uuritavad tähemärkide kombinatsioonidega, kus kombinatsiooni viimane number tähistas uuritavat eristavat numbrit intervjuus. Andmed kodeeriti sihtrühmade kaupa ning sellepärast lisati kombinatsioonidesse ka intervjuusid eristavad tähemärgid.

Üliõpilaste intervjuude transkriptsioonide kogumaht oli 105 lehekülge. Õppejõudude transkriptsioonide keskmine pikkus oli 19 lehekülge ning kogumaht 109 lehekülge. Vilistlaste intervjuude transkriptsioonide kogumaht oli 73 lehekülge. Kokku koguti andmeid 287 lehekülge.

Esimene avatud kodeerimine tehti koos juhendajatega paber kandjal, mil tähenduslikud üksused märgistati vastavalt uurimisküsimustele ja sõnastati koodid. Avatud kodeerimise, kus koodid tuletatakse andmetest (Linno, 2020b), eesmärgiks on tekstiosa võimalikult üksikasjalik lahtiseletamine ja koodi tekstilähedane sõnastamine (Kalmus *et al.*, 2015). Edasi lepiti kokku, et kumbki uurija keskendub kodeerimisel korraga ühele uurimisküsimusele. Saadud koodid märgiti koodiraamatusse. Kui viimased intervjuud said kodeeritud, alustati korduvkodeerimist alates esimesena kodeeritud intervjuust, mil mõlemad uurijad kodeerisid taas sama uurimisküsimuse kaupa. Usaldusväarsuse suurendamiseks kogutud andmed kaaskodeeriti (Busetto *et al.*, 2020), mis tähendas, et nüüd vahetasid uurijad küsimuse, mille alusel puhtad transkriptsioonid kodeerida. Hiljem vaatasid uurijad koos intervjuu kaupa transkriptsioonid ja koodid üle, mille käigus sisult sarnaste koodide nimetused ühtlustati ja

vajadusel sõnastati koodide nimetused ümber. Kaaskodeerimisel tekkinud erimeelsused olid minimaalsed, pigem leiti uusi tähenduslikke üksusi. Saadud koodid koos tähenduslike üksustega tõsteti tabelitöötlusprogrammi *MS Excel*, kus sarnased koodid koondati alamkategoriatesse, mis omakorda koondati peakategoriatesse (Tabel 2). Peakategoriate sõnastamisel kasutasime suunavate mõistete põhimõtet (*sensitizing concept*), sest Bowen (2006) sõnul võib see olla tõhus empiiriliste andmete analüüsi raamistiku loomisel ning tuginesime Õppekava koostamise juhendmaterjalile (Rutiku *et al.*, 2009).

Tabel 2. Peakategooria moodustumine koodidest teise uurimisküsimuse *Millised on õppejõudude tagasiside ja ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale?* lõikes

Koodid	Alamkategooria	Peakategooria
Ettepanek: õppekava sidumine teiste valdkondadega	Ettepanek: valdkondade vaheline õppekava	Ettepanek: õppekava
Ettepanek: õppekava integreerimine		
Ettepanek: magistriõppele võiks eelneada haridusinnovatsiooni bakalaureus	Ettepanek: valikuvabadus õpitee kujundamisel	
Ettepanek: tudeng loob oma õpitee		

Kodeerimise käigus kujunes esimesele uurimisküsimusele *Milline on erinevate siht- ja sidusrühmade ettepanekud ja tagasiside haridusinnovatsiooni õppekavale?* 178 koodi, millest moodustus 22 alamkategoriat ning 6 peakategoriat. Teisele uurimisküsimusele *Millised on õppejõudude ettepanekud ja tagasiside õppekavale?* kujunes 159 koodi, millest moodustus 40 alamkategoriat ja 7 peakategoriat.

2.5 Uurijate refleksiivsus

Uurijate refleksiivsus on kvalitatiivse uurimistöö üheks osaks, mille kaudu saavad uurijad selgitada, mis toimus uurimisprotsessi jooksul, et tagada läbipaistvus ning selgus uuringu kvaliteedi suhtes (Dodgson, 2019). Uurimistöö kavandamise protsessist alates pidasime veebipõhist uurijapäevikut, kuhu tegime järjepidevalt sissekandeid. Uurijapäeviku pidamist alustasime koheselt, kui otsustasime ühiselt kirjutada magistritööd. Päevikusse kirjutasime üles kõik mõtted ja tähelepanekud, reflekteerisime kogemusi ja tegevusi ning kavandasime edasisi samme uuringu läbiviimisel. Uurijapäevikus arutlesime ka võimalike uuringut mõjutavate tegurite üle.

Uurijapäevik toetas uuringu edukat läbiviimist ja aitas meil endil uurijatena areneda. Kuna oleme ise seotud haridusinnovatsiooni õppekavaga, siis uurijapäeviku abil teadvustasime endale meie võimalikku mõju uuringu tulemustele. Intervjuude käigus jälgisime, et me ei sekkuks intervjuueeritavate vestlusesse, et oma arvamust avaldada ja oma seisukohti esitada. Päevikus reflekteerisime oma käitumise üle intervjuude ajal.

Magistritööd alustasime arendusuuringuna, kuid erinevate allikate lugemise käigus ja uurijapäeviku toel jõudsime selgusele, et ei soovi töö käigus keskenduda ainult tagasiside ja ettepanekute kogumisele, vaid soovime jõuda nende sügavama mõistmiseni. Seega kasutasime juhtumiuurimuse meetodit, mida toetasid loovuurimismeetodid. Intervjuude läbiviimisel kulges iga järgmine intervjuu sujuvamalt. Fookusgrupi intervjuu kava sobivuse tagamiseks tegime pilootintervjuu, kuid siiski selgus peale igat intervjuud midagi, mis oleks võinud olla teisiti kui ettevalmistatud kavas kirjas oli. Näiteks selgus, et kui ühe fookusgrupi jaoks oli ajapiirang joonistamise ülesande jaoks liiga väike, siis teistel jäi aega ülegi. Selline olukord oli ilmselt tingitud sellest, et iga grupp oli erineva suuruse, tausta ja kogemusega. Tundsin, et loovuurimismeetodi kasutamine intervjuudel toetas uuritavaid oma mõtetes selgusele jõudmisel andes mõtlemiseks aega, samuti enese väljendamisel ning ideede loomisel. Joonistamise ülesandest ei saanud kasu ainult uurijad, vaid ka uuritavad. Oli näha, et uuritavatel oli hea meel, et nende arvamust küsitakse ja sellega arvestatakse.

Intervjuudest õppisime, et joone joonistamise meetod toetab reflekteerimist ning saame seda kasutada oma igapäevatoos. Veebis läbiviidud intervjuude puhul ei tundunud see meetod nii efektiivne kui näost-näku intervjuude puhul, sest üldjuhul pandi veebiintervjuudes joonistus kiiresti kõrvale. Näost-näku tehtud intervjuude ajal aga täiendasid uuritavad joont edasi – vilistlaste puhul enese professionaalsest arengust rääkides ja õppejõudude puhul õppeaine arengust rääkides.

Tagasi vaadates tajume, et uurimistöö iga etapi üksteisele läbi mõtestamine ning ühtsete arusaamade loomine toetas magistritöö kirjutamist. Samuti toetas uurimuse edukat läbiviimist põhjalikult läbimõeldud töökorraldus, kus olime ülesanded selgelt omavahel ära jaganud ning vajadusel saime kiiresti teha ümberkorraldusi.

3. Tulemused

Käesoleva juhtumiuurimuse eesmärk oli selgitada välja erinevate siht- ja sidusrühmade tagasiside ja ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale. Tulemused esitatakse uurimisküsimuste kaupa lähtuvalt loodud kategooriatest. Tulemuste illustreerimiseks

kasutatakse tsitaate intervjuude käigus kogutud andmetest nii, et tsitaadid on esitatud ülejäänud tekstist eraldatult ja kaldkirjas ning algavad pseudonüümiga. Parema arusaamise jaoks on tsitaate toimetatud. Uuringu seisukohast ebaoluline osa tsitaadist on asendatud /.../ märgistusega ning uurijate märkused on lisatud nurksulgudes. Tähistuste puhul PK tähistab näost-näku toimunud pilootintervjuud, 1PK tähistab esimese kursuse paarisintervjuud, 2FK on teise kursuse esimene fookusgrupi intervjuu ja 22FK teine intervjuu. Vilistlastega toimunud fookusgrupi intervjuud tähistati 1VFV (veebis) ja 1VFK (näost-näku). ÕK ja ÕV tähistavad õppejõududega intervjuusid, kus esimene tähendab näost-näku tehtud intervjuud ja viimane veebis tehtud intervjuud.

3.1. Üliõpilaste ja vilistlaste tagasiside ja ettepanekud

Esimese uurimisküsimusega sooviti teada saada millised on üliõpilaste ja vilistlaste tagasiside ning ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale? Andmeanalüüsi tulemusena moodustus seitse peakategooriat: õppejõud, õppeained, õppemeetodid, õppekorraldus, õpikeskkond, õppekava ja koostöö.

Õppejõud. Intervjuudest üliõpilaste ja vilistlastega selgus, et haridusinnovatsiooni õppekava õppejõudude puhul peetakse positiivseks nende pädevust ja motiveeritust aine õpetamisel, kuid oodatakse rohkem paindlikkust ja süsteemsust õppe korraldamisel. Paindliku õppe korraldamise all mõeldi näiteks üliõpilaste ootustega arvestamist, võimalust kodutöö siduda kas magistritöö või mõne teise aine kodutööga ja samuti paindlikke kodutööde esitamise tähtaegu. Sooviti, et õppejõududel oleks ühtne seisukoht kontaktõppe ja haigestunud tudengitele veebikeskkonnas osalemise võimaluse pakkumises.

*2FK3: Nui neljaks, sa pead kohale tulema lihtsalt mingisuguse põhimõtte pärast!
Kasvõi ka haigena kohale tulema!*

Kogutud andmete põhjal on vilistlaste ja üliõpilaste meelest õppimisel abiks õppejõu poolt edastatud piisav info ja õppe süsteemsus. Kuigi otseselt ettepanekuid selle teema kohta ei esitatud, siis võib intervjuudele tuginedes öelda, et tudengite õppimist võiks toetada õppejõudude ühtne süsteem Moodle'i keskkonna kasutamisel. Õppejõudude töö edendamiseks võiks üliõpilaste ja vilistlaste arvates olla olemas universaalne õppemeetodite kogumik.

Ettepanek tehti koormuse ühtlustamiseks semestri vältel, mis tähendab, et kodutööde esitamised ei toimu ainult semestri lõpus, vaid jooksvalt. Kogutud andmete põhjal seostub see õppejõudude omavahelise koostööga. Õppejõudude vaheline koostöö võimaldaks üliõpilaste

ja vilistlaste sõnul lisaks vältida õppesisu kordumist erinevates ainetes ning aitaks kaasa õppeainete vahelise sidususe loomisel. Samuti toodi intervjuudes välja, et kasuks tuleks üliõpilastelt sagedasem tagasiside küsimine õppeaine kestel ja tagasisidega arvestamine kiiremate muudatuste tarvis näiteks kursuse jooksul.

2FK6: Iga poolaasta lõpus vähemalt või isegi varem, et inimesed saavad kokku ja räägivad, millest neil on puudu, mida nad tahaksid, et oleks teistmoodi ja siis oleks juba järgmisel poolaasta teatud ainetes saanud juba teha muutusi või sisulisi asju.

Tagasiside õppejõu poolt on üliõpilaste ja vilistlaste hinnangul enamasti piisav ja õigeaegne ning oldi rahul praeguse hindamissüsteemiga. Vilistlased tõid välja, et grupitööde puhul ei pruugi õppejõu hindamine olla aus ning võimaldab osadel üliõpilastel vähese vaevaga õppeaine arvestatud saada. Samuti pidasid vilistlased oluliseks välja tuua õppejõudude tagasisidestamise oskuse puudumise osadel juhtudel, mis väljendus selles, et mitmele üliõpilasele oli antud sõna-sõnalt samasugune tagasiside või oli kasutatud ebaprofessionaalset väljendusviisi.

2VFK4: /.../, aga lihtsalt kuidas ta ütles kõik, mis talle pähe tuli erinevate tööde kohta ja see tõmbas väga paljudel motivatsiooni maha.

Hindamise ja tagasisidega seoses avaldasid üliõpilased soovi saada vajadusel õppejõuga personaalset konsultatsiooni, et saavutada parem aine sisu mõistmine.

Õppeained. Õppeained moodustasid selles uuringus peakategooria, kus tehti kõige rohkem ettepanekuid. Intervjuude käigus tuli magistrیتööga seoses välja erinevaid mõtteid, nii positiivseid kui negatiivseid. Lisaks olemasolevatele õppeainetele peeti vajalikuks lisada õppekavale uusi õppeaineid, mida seni ei ole olnud, ning õppeaineid, mis toetaksid magistrیتöö kirjutamist.

Intervjuudest selgus, et osa üliõpilasi tunneb magistrیتöö kirjutamise ees hirmu ning võimalusena hirmu vähendada nähti magistrіeksamit. Magistrیتöö kirjutamisel oli vilistlaste hinnangul abiks magistrіõppe seminar, kuid siiski leiti, et lisaks võiks olla veel magistrیتöö kirjutamist toetav seminar. Osa üliõpilasi olid arvamusel, et magistrیتöö kirjutamine on õppekava lõpetamiseks sobilik viis ning hea kogemus. Siiski väljendati ka arvamust, et haridusinnovatsiooni õppekava magistrیتööd võiksid olla innovaatilisemad.

IVFV4: /.../ missuguse töö puhul on tegemist tõesti sellise uurimusega, mis päriselt ka, mitte ainult pealkirja vaadates, õigustaks seda, et tegemist on haridusinnovatsiooniga.

Intervjuude käigus nimetasid üliõpilased ja vilistlased erinevaid ideid, mis võiks olla valikus lisaks traditsioonilisele magistrیتööle. Tehti ettepanek võimaldada erinevate õppeainete

valimist magistritöö kirjutamise asemel. Et magistritööd ei oleks klassikalised, mõeldi, et töö võiks kirjutada kahekesi või teha üks suurem projekt, näiteks loominguline projekt. Kuna arvati, et magistritöö peaks olema suurema mõjuga, esitati idee lahendada meeskondadega ühiselt näiteks maakonna või Eesti tasandil probleem.

IVFV2: Uurimistöödeks praktilised väljundid koostöös haridusalgatustega. Vajaduspõhised teemad.

Projektide kirjutamist ning nende ellu viimist peeti oluliseks mitte ainult magistritööd silmas pidades, vaid mõeldes üldiselt kõikidele õppeainetele. Üliõpilaste ning vilistlaste arvates tuleks õppekaval rakendada üliõpilaste potentsiaali, et lahendada suuremaid ülesandeid.

Intervjuude käigus väljendati rahulolu haridusinnovatsiooni õppekava erinevate õppeainetega ja lisaks sooviti õppeainet, mis aitaks luua selgema pildi haridusinnovatsiooni olemusest.

22FK2: /.../ võib olla peaks alguses olema mingi aine nagu haridus ja innovatsioon kui selline. Mis asi see on, et saaks selle pildi, mis asi see on.

Intervjuudest ilmnes vajadus õppeainete järele, mis pakuvad võimalust reflekteerida ja oma muredest rääkida, aidates kaasa ühtse kursuse tekkimisele. Õppeainete puhul soovitakse rohkem praktilisust ning erinevate rollide välja toomist haridusasutuse kontekstis.

2VFK3: /.../, aga võib olla vaadatagi neid haridusjuhtide erinevaid rolle. Mida siis õppejuht teeb, mida koolijuht teeb, mida huvijuht teeb, mida arendusjuht teeb või mida saab teha? Kuidagi nende rollide või ametirollide kaudu.

Õppeainete sisu on vilistlaste ja üliõpilaste hinnangul koolikeskne, kuigi uute õppeainete nimekirjas, mis ettepanekutest lähtuvalt koostati, on ka eraldi aine koolijuhtidele. Uute õppeainetena nimetati *coaching* ja mentorlus, haridusasutuse finants, haridusinnovatsioon, koolijuhi pädevused, õppimistehnika, õppimine ja ajuteadus, psühholoogia, sügav eneseanalüüs, tulevikuoskused ning arhitektuursed lahendused, mille all mõeldi haridusasutuse füüsilise õpikeskkonna erinevate lahenduste uurimist ja õppimist. Arvati, et õppekaval võiks kajastuda uued juhtimissuunad ning veel võiks olla üks õppeaine, mis toetab ainete vahelist sidusust.

Õppeainete omavahelise sidususe puudumine leidis rohkelt mainimist ning väljendus üliõpilaste ja vilistlaste jaoks enamjaolt õppeainete sisu kattuvuses, aga ka selles, et ühe kodutööga ei saa katta mitut õppeainet.

2VFK1: Kogu aeg räägitakse, et siduge oma asju ja tehke võimalikult palju ainetes oma magistritöö jaoks ära ja siis kui ma üks hetk tahan ära teha, siis öeldakse, et väga tegelikult ikka ei saa.

Erialade kohta selgus intervjuudest, et õppimise ja õpetamise juhtimise eriala läbimisel soovitakse saada õpetaja, tase 7 kutse või siis, et oleks võimalus valida aineid, et nimetatud kutset taotleda. Erialade kohustuslike õppeainete kohta tehti ettepanek, et õppimise ja õpetamise juhtimise eriala üliõpilased saaksid valikainena võtta haridusasutuse juhtimise eriala õppeaineid ja vastupidi.

Õppemeetodid. Üliõpilaste ja vilistlastega tehtud intervjuude käigus kirjeldati erinevaid õppemeetodeid, mida õppejõud erinevates õppeainetes kasutanud on ning kuidas nende kasutamine on toetanud üliõpilaste õppimist. Osad intervjuueeritavad olid arvamusel, et haridusinnovatsiooni õppekaval kasutatakse enamasti õppimist toetavaid õppemeetodeid, kuid seda võiks nende hinnangul teha kõik õppejõud. Toodi välja, et grupitöid võiks olla vähem, aga rohkem soovitakse kaasavaid loenguvorme ning sisukaid seminare, mänguliste õppemeetodite kasutamist ning teooria ja praktika kooskõla.

IPK2: Kuidagi ei oota seda, et sa tuled ja kuulad loengut.

Toodi välja ained, kus üliõpilaste ja vilistlaste arvates kasutati õppimist toetavaid õppemeetodeid. Siiski ilmnis intervjuudest, et mõnes õppeaines on vilistlaste ja üliõpilaste sõnul sõnade ja tegude kooskõla vähene, mis tähendab, et õpetamine võiks olla innovaatiline ja teooria ning praktika võiksid omavahel kooskõlas olla. Seda oodatakse, sest õppejõud peaksid vilistlaste ja üliõpilaste hinnangul olema üliõpilastele eeskujuks.

IVFV2: /.../ kui meil on haridusinnovatsioon, aga õppejõud ise on hästi klassikaline seal ees või traditsiooniliselt, et siis me ei õpi eeskujust.

Praktika aineid pidasid üliõpilased ja vilistlased rikastavaks. Tehti ettepanek koostada praktikabaaside nimekiri asutustest, kes soovivad haridusinnovatsiooni õppekavaga koostööd teha.

Õppekorraldus. Üliõpilased ja vilistlased tegid erinevaid ettepanekuid ainete toimumise aegade kohta. Tehti ettepanek pakkuda muutuste juhtimise ainet esimesele kursusel. Veel oldi arvamusel, et vaatluspraktika võiks olla esimese õppeaasta kevadel mitte sügisel. Intervjuudest selgus, et uurimismeetodite ained võiksid toimuda paralleelselt magistriõppe seminariga nagu ka õppimise ja õpetamise uurimine. Erialade koormuse ühtlustamine ajalises lõikes annaks üliõpilaste ja vilistlaste hinnangul võimaluse leida ühist aega grupitööde tegemiseks.

Tunniplaani puhul peeti negatiivseks pikkade lõunapauside puudumist. Positiivsena nähti pikki päevi, mis võimaldavad kokkuvõttes harvem kohal käia ning tunnistati, et üks seminar ühel päeval ei motiveeri kohale tulema või ainet valima.

2FK1: Aga see, kui mul on üks aine ühel päeval lihtsalt, ma olen jätnud päris mitu ainet sellepärast võtmata, et nad on olnud pühapäeval. Ma ei taha suurendada oma kulu Tartus olemisele.

Õppematerjale puudutava õppekorralduse kohta tehti ettepanek tagada Moodle'i keskkonnas õppematerjalide kättesaadavus ka mõni aeg peale õppekava lõpetamist.

Õpikeskkond. Üliõpilaste ja vilistlaste tagasisidest selgus, et vaimne õpikeskkond toetab õppimist haridusinnovatsiooni õppekaval, samas aga arvati, et kursuse vaimu loomiseks võiks toimuda ühine väljasõit või ka kursusega kokkusaamine enne õpingute algust.

IPK1: Ma tuln siia avaaktusele ja siis mina oleksin oodanud tegelikult, et meil oleks nii-öelda välja reklaamitud kursusega kokkusaamine enne õppeainetesse sisenemist.

Intervjuueritavad märkisid, et uus õppehoone vastab enamjaolt ootustele. Üliõpilaste ja vilistlaste hinnangul on õppehoones olemas erinevad digilahendused ning keskkonnad õppimiseks. Samas arvati, et vabal ajal õppimiseks on vähe ruumi. Kogutud andmetest ilmnes, et raamatukogus on üliõpilaste ja vilistlaste sõnul ebamugav õppida, tudengituba on raskesti leitavas asukohas ning lükandustega ruumid kostavad läbi. Vabal aja õppimise ruumipuuduse võiks ettepanekutest lähtuvalt lahendada sellega, et tudengitele edastatakse infot vabadest õpperuumidest.

Koostöö temaatika tõi tudengite ja vilistlaste gruppides välja mitmeid arutelusid koostöövormide jaotusest ja määratlusest haridusinnovatsiooni õppekaval. Üldiselt mõisteti koostöö all erinevate huvigruppide kaasamist loengute läbiviimisel kui ka võimalike koostööpartnerite olemasolu. Samuti nähti, et koostöö võiks olla võimalus praktiseerida, kogeda ning olla uuenduste suunanäitaja. Ettepanekuna toodi välja, et koostöö võiks olla praktiline, hõlmates endas nii koostööd teiste instituutidega kui ka tagasiside andmist koostööpartnerile.

IVFV3: Kasvõi näiteks, et see koostööpartner saaks tagasisidetki selles osas, et mida siis seal nähti või tehti. Aga, kui me räägime muidugi koostööpartnerist, et siis see ikkagi tähistab justkui nagu mingit sellist kahesuunalist suhet.

Intervjuudest selgus, et üliõpilased peavad oluliseks, et õpetamisel kaasataks erinevate vaadete ja kogemustega spetsialiste ning instituudi väliseid õppejõude. Näiteks nimetati, et seminare võiksid läbi viia praktikud ja külalisõppejõud, kellel on praktilisi kogemusi. Samuti

sooviti näha vilistlasi õpetamas, kuna üliõpilaste arvates on nad kogenud ja oskavad välja tuua muutusi.

2FK5: See, et vilistlane tuleb õppejõuks, see on värskendav. Ta on kogenud ja tahabki võib olla teha seda õppeainet hoopis teistmoodi. Ta juba näeb, mida võiks jälle muuta ja mida võiks teha teisiti, et nemad on ka tegelikult need muutjad siin õppekaval.

Intervjuude käigus selgusid ettepanekud võimalike koostööpartnerite kohta, kus nähakse koostööd erinevate võrgustike, liitude, ühenduste kui ka ettevõtetega. Toodi välja ka koostöö võimalus kirjastuste, muuseumite, ministeeriumite ning riigiga, mis pakuks näiteks võimalust osaleda haridusvajaduste kaardistamisel.

Õppekava. Osade üliõpilaste ja peamiselt vilistlaste sõnul on nende ootused õppekavale täitunud ning õppekava peetakse vajalikuks. Positiivsena nimetati, et õppekavale sisseastumisel ei eelistata intervjueritute arvates kooli inimesi lasteaia inimestele. Intervjuudes väljendati arvamust, et õppekaval õppimine arendab muuhulgas õppijate tõenduspõhist tegutsemist, infopädevust, oma töö mõtestamise oskust, reflekteerimisoskust, koostööoskust, tagasisidestamise ja ajaplaneerimise oskust. Lisaks tõstab intervjueritute sõnul õppekaval õppimine õppijate võimekust ja enesekindlust, laiendab silmaringi, arendab oskust märgata enese ja teiste tegevust ning tekivad muutused hoiakutes.

2VFK2 :/.../ töökohtade valik on palju suurem selle lõpetamise tulemusena.

Selgus, et osade üliõpilaste ja ühe vilistlase hinnangul ei ole haridusinnovatsiooni õppekava toetus professionaalsele arengule piisav. Nende arvates on kohati õppekaval ebaselged eesmärgid ja puudub ühtne arusaam, kes on haridusinnovaator.

2FK1: Me tegelikult lähme välja magistri tunnistusega haridusinnovaator, aga mis asi ma olen siis tegelikult?

Pikemalt arutleti õppekava poolt pakutavate valikute teemal. Üliõpilased ja vilistlased tõid välja, et sooviksid luua ise oma õpitee, näiteks võimalust ise valida õppekava kestvuse aeg, tuues välja, et kaks aastat on sügavamate teadmiste omandamiseks lühike.

2FK1: Haridusinnovatsioon peaks olema küll see koht, kus me saame ise valida. Näiteks ma tõesti tahan õpetamise eriala võtta, aga võib olla on ka mingid ained juhtimise erialal, mida ma väga tahaksin võtta.

Eriala valiku teema tekitas intervjueritavates suuremat arutelu, kus toodi välja, et kahe eriala eristamine ei ole otstarbekas, kuid samas leiti, et kahe eriala valik on hea, sest üks eriala oleks piirav. Lisaks avaldasid üliõpilased soovi, et eriala valikule võiks läheneda individuaalselt, mis tähendab, et enne eriala valikut toimuks tudengi pädevuste kaardistamine.

Üliõpilased leidsid, et õppekaval võiks olla oluline tähendus Eesti haridusmaastikul, kus haridusinnovatsiooni õppekava pakub ning otsib lahendusi ühiskonna probleemidele ning tudeng omab aktiivset kaasrääkija rolli. Ettepanekuna toodi välja õppekava sidumine teiste valdkondadega, mis annaks teise valdkonna vaate. Näiteks nimetati sidumist nii arhitektuuri- kui ka meditsiini valdkonnaga, mille all peeti silmas näiteks erivajadustega õppijate õpikeskkonna kujundamist.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et üliõpilased ja vilistlased on haridusinnovatsiooni õppekavaga rahul. Toodi välja ideid, mida võiks ellu viia, et haridusinnovatsiooni õppekava muuta veel paremaks kui ta on. Erinevate ettepanekute juures jäi kõlama vilistlaste soovitus ja üliõpilaste vajadus suurema valikuvabaduse ning personaalse lähenemise järele, soov ellu viia midagi olulist riigi tasandil, milleks on vajalik sidusus õppeainete vahel.

3.2. Õppejõudude tagasiside ja ettepanekud

Teise uurimisküsimusega sooviti teada saada millised on õppejõudude tagasiside ning ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale? Andmeanalüüsi tulemusena moodustus ka selle uurimisküsimuse alla seitse peakategooriat: õppejõud, õppeained, õppemeetodid, õppekorraldus, õpikeskkond, õppekava ja koostöö.

Õppejõud. Kui üliõpilased ja vilistlased olid arvamisel, et haridusinnovatsiooni õppekaval õpetavad head ja inspireerivad õppejõud, siis õppejõudude endi hinnangul vajaksid veel arendamist nende digipädevused ja võime avatult mõelda nagu haridusinnovatsiooni õppejõule kohane võiks olla. Lisaks väljendati intervjuudes arvamust, et haridusinnovatsiooni õppekaval puudub instituudisene õppejõud, kes võiks vedada juhtimise eriala ning juhendada vastava teema uurimistöid. Instituudi väliste õppejõudude ja spetsialistide kaasamist peeti positiivseks ning oldi arvamisel, et seda võiks rohkem olla, kuigi alati ei pruugi nad õppejõudude hinnangul olla piisavalt teadlikud instituudi reeglitest ja tavadest. Osade õppejõudude arvates pakub mugavust hübriidõpe, kuigi kõikide intervjueeritud õppejõudude meelest ei ole see parim meetod.

ÕV5: /.../ niimoodi virtuaalselt võibolla alati see ei õnnestu.

Õppejõudude hinnangul toetab neid töös üliõpilaste tagasiside, mis annab võimaluse arvestada õpetamisel üliõpilaste personaalset huvi, rakendada õpetamiseks sobilikke õppemeetodeid ning motiveerib õppeainet arendama.

Õppeained. Õppejõud väljendasid oma arvamust õppeainetele vähem võrreldes üliõpilaste ja vilistlastega. Õppejõudude ettepanekud uuteks õppeaineteks olid haridusasutuse finants, haridussotsioloogia, suhete loomine, õppekava (haridusasutuse juhtimise erialal).

Õppejõudude hinnangul peaks magistritöö kaitsmine olema üliõpilast toetav ning selleks peaks muutma kaitsmise protsessi. Toodi välja, et lõputööde kaitsmised võiksid olla nagu *TED Talk* – lühikesed võimsad kõned. Magistritööde kohta arvati, et enamasti ei ole need haridusinnovaatilised ning need peaksid olema midagi palju suuremat või loomingulist.

ÕK4: /.../ On konkreetsed algatused, innovaatilised lähenemised, mis on ka tore, aga see on kuidagi lokaalselt või mikrotasandil.

Õppejõudude hinnangul ei mõtesta õppimise ja õpetamise juhtimise eriala üliõpilased end kui juhte ja haridusasutuse juhtimise erialal puudub õppimise ja õpetamise pool. Sarnaselt tudengitele väljendati arvamust, et ühe eriala valinud üliõpilased võiksid saada valida teise eriala õppeaineid.

Üliõpilaste ja vilistlaste intervjuudest tuli välja, et õppeainete vahelist sidusust peetakse väheseks, mis kajastus ka osade õppejõudude intervjuudes, kus õppejõud kirjeldasid enda poolt õpetatava õppeaine seotust teiste õppekava ainetega. Kirjeldati, kuidas õppeaine sisu pole seotud või on juhuslikult seotud õppekava teiste õppeainetega ning osad õppejõud tegelikult ei tea, mida õpetatakse teistes ainetes.

ÕV6: Tegelikult ma ütleks, et otseselt ma ei tooks ühtegi sellist konkreetset seost teiste õppekavadega või teiste ainetega.

Õppeainete vahelise sidususega seoses tehti ettepanek käsitleda ühed teemad ühes õppeaines, teised teemad teises õppeaines, aga üliõpilaste jaoks oleks nende ainete kodutöö üks tervik.

Õppemeetodid. Intervjuude käigus kirjeldasid õppejõud, kuidas nad on proovinud oma aine õpetamisel erinevaid meetodeid ning tuginedes esitatud kodutööde kvaliteedile ja üliõpilaste tagasisidele, leidnud praeguseks just oma õppeaine õpetamiseks sobivad õppemeetodid.

ÕV2: /.../ me jõuame kõikidest nendest teemadest ikka läbi, aga oluliselt mõnusamalt ja selliselt, et nad on tähenduslikumad.

Seminaride mitmekesistamiseks tehti siiski ettepanek kutsuda rohkem töötavaid eriala spetsialiste kogemusi jagama.

Õppekorraldus. Õppejõud tegid intervjuudes ettepaneku õppeainete ajalise järjestuse kohta, mis puudutas valikaineid. Ettepaneku kohaselt võiks haridusinnovatsiooni õppekaval

edaspidi pakkuda valikaineid rohkem pigem esimesel kursusel. Õppekorralduse, täpsemalt tunniplaani puhul ilmnes, et kui üliõpilased ja vilistlased pooldasid pikki päevi õppesessioonidel, siis õppejõudude arvates on need rasked ja mitte eriti tõhusad.

ÕK4: /.../ kui need päevad on väga pikad ja seal osadel õppejõududel ja üliõpilastel on see õppetöö täitsa päeva lõpus, et ma ei tea kui efektiivne see kõik ikkagi on /.../

Õppekorraldusega olid õppejõud rahul, kiites praegust õppekorraldusspetsialisti, kes õppejõudude hinnangul teeb väga head tööd.

Õpikeskkond. Kui üliõpilased ja vilistlased rõhutasid vaimse õpikeskkonna olulisust, siis õppejõud tõid välja, et viimased õppeaastad on nad suuresti töötanud distantsil, mistõttu ei oska nad anda hinnangut vaimsele keskkonnale. Ettepanekuna toodi välja, et vaimse keskkonna loomine peaks põhinema ühistel väärtusel.

ÕV2: /.../ võib olla see õppejõudude kokku kutsumine selle suhtes, et me kuidagi sarnastel väärtustel ja kokkulepete põhjal toimetaks. See on ju täna puudu ja kui ma kuulen, et kui tudengid on tulnud mulle kurtma teiste õppejõudude kohta või mingite teiste ainete kohta, siis seal tegelikult kõlab tihtipeale läbi seda, et mitte, et see õppejõud oleks nõme, vaid lihtsalt see, et me toimetame erinevalt.

Õppejõud tõid intervjuude käigus välja, et uue õppehoone füüsiline keskkond toetab nende arvates vaimset õpikeskkonda. Positiivsena nähakse uute digilahenduste olemasolu, kuid toodi välja, et õppeklasside võimekus on erinev ning võimalus pakkuda üliõpilasele õppeks sülearvutit puudub. Lisaks ettepanekule võimaldada süle- või tahvelarvutite kasutamine tudengitele, tehti ettepanek varustada loenguklassid kahe suure ekraaniga, millele saab näidata erinevaid asju.

Koostöö. Kui üliõpilaste ja vilistlaste intervjuudes tekkisid arutelud koostöö erinevatest vormidest, siis õppejõud tõid välja, et üheks oluliseks koostöö võimaluseks võiks olla koostöö vilistlastega kui haridusinnovatsiooni kogukonna loojate ning hoidjatena.

ÕV5: Inimesed muidugi tulevad ise selle õppekavale õppima. Või vastupidi on õppinud ja siis teevad midagi kihvti, loovad ise, et sellised partnerid oleks ka väga tark mingis osas kaasata.

Lisaks selgus intervjuudest, et koostööpartnerid võiksid olla nii teised ülikoolid, riigigümnaasiumid kui ka haridusettevõtted. Intervjuudel ilmnes, et koostöö Tallinna Ülikooliga on õppejõudude hinnangul vähene ning ettepanekuna toodi välja, et Tallinna Ülikool ja Tartu Ülikool võiksid teha ühisloenguid. Õppejõud näeksid rohkemate praktikute kaasamist loengutesse, ent teadvustati, et see võib olla keeruline ülikoolipoolse väikese tasu tõttu.

Õppekava. Õppejõudude arvates on haridusinnovatsiooni õppekava populaarne ning õppekaval õppiv üliõpilane on katsetaja, avatud ja piiride murdja. Samuti tõid õppejõud välja, et üliõpilaste tagasiside on nende jaoks oluline ja nad arvestavad sellega, kuid tajutakse, et ebapiisav aeg ei võimalda alati pühenduda ja täiustada õpetatavat õppeainet.

ÕV6: Aga kui on konkreetne ja sisukas ja mõistlik soovitus, siis ma võtan seda alati arvesse ja teen ka vastavalt, et kui see on vähegi võimalik.

Nii nagu üliõpilased ja vilistlased tõid ka õppejõud välja, et haridusinnovatsiooni õppekava peaks looma muutusi Eesti haridusmaastikul ning innovatsioon peaks olema teaduspõhine. Samuti toodi välja, et õppekava peaks pakkuma võimalust panustada kogukonna arengusse, mitte ei oleks lihtsalt õppeainete läbimine. Oma panusest haridusinnovatsiooni õppekava arengusse tunnistasid õppejõud, et see on vähene. Samas toodi ettepanekuna välja, et toimuda võiks ümarlauad õppekava arendamiseks ja kogemuste vahetamiseks.

ÕK3: Sellist asja pole nüüd pärast seda [õppekava loomist] enam olnud. See on see koht, kus peakski nüüd vaatama, et inimesed on katsetanud, igaiüks omamoodi muutnud.

Õppejõudude hinnangul ei ole õppekava seotud ühegi pädevusmudeliga, kuid samas väljendati ootust, et haridusinnovatsiooni õppekava võiks olla üles ehitatud haridusjuhi kompetentsimudelile, mis annaks selgema arusaama haridusinnovatsioonist.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et õppejõud peavad haridusinnovatsiooni õppekava populaarseks ja leiavad, et üliõpilase tagasiside toetab nii õppeaine arengut kui annab võimaluse arvestada õpetamisel üliõpilaste huvidega. Oluliseks peeti koostööd erinevate võimalike koostööpartneritega, eelkõige vilistlastega. Samuti oli õppejõudude hinnangul tähtis, et saaksid toimuma õppejõudude ümarlauad, sest õppekava peaks Eesti haridusmaastikul muutust looma.

4. Arutelu

Käesoleva töö eesmärk oli selgitada välja erinevate siht- ja sidusrühmade tagasiside ja ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekavale. Järgnevalt arutletakse tagasiside ning ettepanekute üle olulisemate tulemuste kaupa.

Uurimuse tulemused näitavad, et üliõpilaste ja vilistlaste hinnangul on haridusinnovatsiooni õppekaval õpetavad õppejõud motiveeritud oma ala asjatundjad. Õppejõudude entusiasm motiveerib õppijaid, kuid motivatsiooni püsimiseks on oluline võimaldada õppijatele valikuid (Filgona *et al.*, 2020). Kogutud andmetest selgus siiski soov,

et õppejõud oleksid õppe korraldamisel süsteemsed ja paindlikumad. Soov süsteemse õppekorralduse järele võib viidata sellele, et kuigi soovitakse paindlikkust, peaks üldised õppeaine korraldamisega seotud aspektid olema õppejõudude poolt ühtselt ja selgelt kokku lepitud. Õppejõudude erinevad nõudmised ja ka näiteks erinev *Moodle* 'i kasutamine võib üliõpilastes tekitada lisastressi, sest iga õppejõu, tema süsteemi ja nõudmistega kohanemine nõuab lisaenergiat. Paindlikkus õppe korraldamisel on iseloomulik nüüdisaegsele õpikäsitusele, mille mudeli järgi iseloomustab õpetamisprotsessi planeerimist muuhulgas õppija vajadustega arvestamine (Pedaste, 2018). Eelnevast tulenevalt võib järeldada, et haridusinnovatsiooni üliõpilaste ja vilistlaste ootused valikuvabadusele on suuremad kui neile võimaldatakse. Järeldust kinnitab uurimistulemustes ilmnunud soov rohkemate valikute tegemise võimaldamise kohta üliõpilastele nii mõne konkreetse aine, magistritöö, õppeainete valiku kui ka terve eriala puhul. Rohkelt valikuvõimalusi õppekava eri tasanditel võimaldaks üliõpilastel kujundada teadlikult ise oma õpitee (Haridusvaldkonna arengukava ..., 2021) ning muuta haridusinnovatsiooni õppekava eriti innovaatiliseks.

Üliõpilased ja vilistlased tegid ettepaneku suurendada koostööd õppejõudude vahel, et vältida kordusi õppeainete sisus ning et oleks võimalik üks kodutöö siduda mitme õppeaine või magistritööga. Sellest võib järeldada, et haridusinnovatsiooni õppekava õppeainete vahel on liialt vähe konstruktiivset sidusust, mille kohaselt peaks õppekava kõik osad olema seotud moodustades ühtse terviku (Biggs & Tang, 2009). Seda kinnitavad osade õppejõudude kirjeldused sellest, kuidas nende poolt õpetatav õppeaine ei ole või on juhuslikult seotud õppekava teiste ainetega. Kuna õppekavad lähtuvad kõrgharidusstandardist (2019), mis lähtub Euroopa kõrgharidusruumi kvalifikatsiooniraamistikust (Rutiku *et al.*, 2009), siis peavad Tartu Ülikooli õppekavad olema väljundipõhised (Realising the European ..., 2003). Väljundipõhise õppekava kvaliteedi parendamiseks on aga sobilik kasutada konstruktiivset sidusust (Biggs, 2014) ning seega on oluline pöörata tähelepanu õppejõudude omavahelisele koostööle ja konstruktiivse sidususe suurendamisele haridusinnovatsiooni õppekaval.

Intervjuudest õppejõududega selgus, et nad hindavad üliõpilaste tagasisidet, sest selle alusel on võimalik arendada õppeainet, õppesisu ja õpetamise meetodeid. Üliõpilaste ja vilistlaste intervjuude põhjal võib öelda, et õppejõud võiksid küll tagasisidet küsida sagedamini, aga tähtsam sellest on üliõpilaste tagasisidega arvestamine. Tagasisidega jäetakse arvestamata tihti ajapuuduse tõttu või põhjusel, et ollakse eriarvamusel ega mõisteta üksteist (Tuhkala *et al.*, 2020), seega on oluline leida viis, kuidas üliõpilased saaksid pingevabalt oma mõtteid avaldada ning selgitada. Brooman jt (2015) soovitavad selleks traditsiooniliste meetodite asemel kasutada mitme fookusgrupi intervjuusid. Et õppejõud ja üliõpilased

üksteise soove mõistaksid, oleks ilmselt liiga ajakulukas läbi viia iga õppeaine raames fookusgrupi intervjuusid. Tulemust võiksid anda sagedasem tagasiside küsimine õppeaine kestel nagu eespool selgus. Näiteks iga semestri alguses, keskel või lõpus peetavad aruteluringid vastavalt sellele, kas õppeaine kestab ühe semestri või rohkem. Sellisel juhul saaks muudatusi teha kohe ja muudatustest võiksid kasu saada juba tagasisidet andnud üliõpilased.

Kõikidest intervjuudest ilmnes, et õppekavale soovitakse rohkem partnereid, kellega võiks toimuda erinevat laadi koostöö, millest võiks kasu saada nii üliõpilased ja õppekava kui ka partnerid. Mitmete võimalike koostööpartnerite kui -vormide hulgas töid õppejõud ühe olulise partnerina välja vilistlased. Tõepoolest võiksid vilistlased olla ühed peamised koostööpartnerid, sest just nemad oskavad ülikoolis ja tööturul saadud kogemuste põhjal öelda, mis on õppekava tugevused ja nõrkused. Samal põhjusel soovitavad Sankaran ja Rath (2021) vilistlasi kaasata õppekava arendamisse. Koostööst vilistlastega, kes võivad olla haridusinnovatsiooni õppekava üliõpilastele potentsiaalsed tööandjad, võivad sündida Eesti hariduse kontekstis olulised teadustööd. Teaduspõhiselt tõestatud või ümberlükatud ideed ja lahendused on hariduse edukaks arenguks ja uuendamiseks olulised (Mukhammedovna & Bahromkizi, 2021).

Haridusinnovatsiooni õppekava ei vasta mõnel juhul üliõpilaste ja ühe intervjuueeritud vilistlase ootustele, mis võib olla tingitud sellest, et õppekavale õppima asudes pole osatud põhjalikult tutvuda eelnevalt selle sisuga. Samuti võib olla, et õppekavale õppima asudes on üliõpilasel olnud haridusinnovatsioonist hoopis erinev arusaam sellest, mida ta haridusinnovatsiooni õppekaval õppides tajub. Viimast kinnitavad läbiviidud uurimuse tulemused, sest näiteks tõi üks uuritavatest välja, et oli oodanud õppekavalt sügavaid teadmisi sellest, kuidas õppimise ajal aju protsessid toimuvad. Ka Bargeri ja kolleegide (2022) akadeemilise innovatsiooni veebilehekülgede analüüsist ilmnes, et haridusinnovatsiooni mõistetakse erinevalt ja seega võiks järeldada, et õpingute jooksul tuleks toetada haridusinnovatsiooni mõtestamist.

Kuigi üliõpilastel on õpingud õppekaval veel pooleli, oli lisaks vilistlastele ka üliõpilasi, kelle jaoks haridusinnovatsiooni õppekava vastab nende ootustele. Muuhulgas toodi intervjuudel välja, et õppekava on toetanud tõenduspõhisust üliõpilaste ja vilistlaste professionaalses arengus ning oskust juhtida organisatsiooni kultuuri, inimesi ja protsesse. Selle põhjal võiks järeldada, et õppekava on saavutanud oma eesmärgi ning vastab üliõpilaste ja ühiskonna vajadustele.

Kuna aga õppekava on elav dokument, mis on pidevas muutumises (Alsubaie, 2016) ning Haridusvaldkonna arengukava (2021) kohaselt on oluline olla avatud uuendustele hariduses, siis esitatakse praktilise väärtusena selle uurimuse raames kogutud tagasisidest ning ettepanekutest tabel olulisemate ideedega haridusinnovatsiooni õppekava uuendamiseks (Tabel 3).

Tabel 3. Olulisemad ettepanekud haridusinnovatsiooni õppekava uuendamiseks

Ettepanekud
<ul style="list-style-type: none"> • Suurendada paindlikkust õppe korraldamisel • Ühtlustada ja suurendada süsteemsust õppe korraldamise • Suurendada õppejõudude vahelist koostööd • Võimaldada üliõpilastele rohkem valikuvõimalusi (õpitee kujundamisel) • Arvestada üliõpilaste tagasisidega • Õppeained muuta praktilisemaks • Õppejõu õpetamise meetodid muuta selliseks, et need oleks üliõpilasele eeskujuks • Õppeainete järjestus muuta loogiliseks • Tunniplaani teha pikem lõunapaus või tekitada võimalus süüa tervislikult kohapeal • Anda üliõpilastele võimalus vabasid ruume kasutada õppimiseks • Algatada/teha praktilist koostööd teiste instituutide, erinevate spetsialistide, võrgustike, liitude, ühenduste ja ettevõtetega, vilistlaste, teiste ülikoolide, riigigümnaasiumite ja haridusettevõtetega • Arendada õppejõudude digipädevusi ja avatud mõtlemise oskust • Leida haridusjuhtimisele orienteeritud õppejõud • Magistritööd ja nende kaitsmised muuta haridusinnovaatiliseks • Mõlematele erialadele pakkuda teise eriala õppeaineid • Valikaineid pakkuda esimesel kolmel semestril • Korraldada regulaarselt õppejõudude ümarlaud õppekava arendamiseks ja kogemuste vahetamiseks • Õppekava ehitada üles vastavalt haridusjuhi kompetentsimudelile

Uurimuse piirangud, soovitus edasisteks uurimusteks ja praktiline väärtus

Uuringut mõjutava tegurina kogesid uurijad veebis vilistlastega fookusgrupi intervjuud läbi viies, et arutelu toimus kohati viitega ning raske oli tabada, kas intervjueeritav vajab veel mõtlemiseks aega, kas soovis veel midagi lisada või sai anda jutujärje järgmisele intervjueeritavale. Seitz (2016) sõnul võib veebiintervjuude helikvaliteedi puudulikkus tekitada olukorra, kus osa infot ei jõua uurijateni, mõjutades nii uurimistulemusi. Vilistlaste intervjuude transkriptsioonide kogumaht oli 73 lehekülge, millest 45 lehekülge näost-näku toimunud intervjuul ja 28 lehekülge veebis toimunud intervjuul. Siin ilmneb kirjeldatud veebiintervjuu piirang, mida on näha kestuselt sama pika intervjuuga kogutud andmete mahu vahest.

Käesoleva uurimistöö tulemused esindavad piiratud hulka haridusinnovatsiooni õppejõudusid, vilistlasi ja üliõpilasi. Rohkemate vilistlaste ja õppejõudude kaasamine oleks võinud anda sisukamat tagasisidet ja selgemat ülevaadet sellest, kuhu suunas

haridusinnovatsiooni õppekava peaks liikuma. Sellest tulenevalt võiks anda soovitusi viia edaspidi läbi uuring kaasates haridusinnovatsiooni õppekava kõiki vilistlasi ja õppejõude. Kvantitatiivne küsimustik, mille aluseks võiksid olla käesoleva uuringu tulemused, võimaldaks uuringusse kaasata arvestatava koguse erinevate sihtrühmade esindajaid, et saada üldisem ülevaade.

Uurimuse olulisemaks praktiliseks väärtuseks on, et kogutud tagasiside ja ettepanekute põhjal tehakse arendustegevusi juba käesoleval õppeaastal. 1. veebruaril 2023. aastal toimus haridusinnovatsiooni õppekava programminõukogu koosolek, mille kutsus kokku õppekava programmijuht. Nimetatud koosolekul osalesid ka uurijad eesmärgiga anda ülevaade saadud tulemustest. Programminõukogu koosolekul otsustati erialasid süvitsi analüüsida, viia läbi õppejõudude ühine kokkusaamine, analüüsida õppekava seoses kompetentsimudeliga ning suurendada koostööd vilistlastega.

Tänuõnad

Täname kõiki uurimuses osalenud haridusinnovatsiooni üliõpilasi, vilistlasi ning õppejõude, kelle mõtete ega kogemusteta ei oleks töö sellisena võimalik olnud. Suured tänud ja kummardused meie juhendajatele Pihel Hundile ja Mari Karmile, kes suunasid ja toetasid meid sellist pöörast teekonda ette võtma ja olid kriitikud ning edasiviivad jõud. Suur aitäh meie perekondadele, kes alati julgustasid ja innustasid meid pingutama selle ülla eesmärgi nimel. Täname teineteist, et me hoidsime lubadust olla üksteisele toeks ja kaaslaseks teekonna lõpuni.

Autorsuse kinnitus

Käesoleva magistritöö kirjutamise ühiselt *Google Drive*'i keskkonnas pidevalt omavahel arutledes, kommenteerides ning teineteise tehtud tööd ülevaadetes ja vajadusel täiendades. Ühiseks kirjutamiseks ning aruteludeks kasutasime *Messenger Video Call* keskkonda. Teoreetilises osas kirjutas Silja haridusinnovatsiooni peatüki ning Kadri õppekava osa. Koos töötasime välja intervjuu kavad ning viisime ühiselt läbi intervjuud. Transkribeerimisel jagasime intervjuud võrdselt ning kodeerimisel keskendus Kadri kogutud tagasisidele ning Silja ettepanekutele. Samuti vaatasime üle teineteise intervjuu transkriptsioonid ja koodid. Metoodika peatüki kirjutamise ühiselt, olles eelnevalt kokku leppinud millise osa peatükist kumbki kirjutab, kuid pidevalt teineteise kirjutatud ülevaadetes ja arutledes. Tulemuste peatükis kirjutas Kadri siht- ja sidusrühmade ettepanekud ja tagasiside kategooriates

õppejõud, õppeained, õppemeetodid ja õppekorraldus ning Silja kategooriates õpikeskkond, koostöö ja õppekava. Arutelu peatüki kirjutas peamiselt Kadri, kuna Silja oli tervislikel põhjustel eemal, kuid naastes arutlesime ühiselt kirjutatu läbi.

Kinnitame, et oleme koostanud ise käesoleva lõputöö, panustanud ühiselt selle valmimisse ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Silja Langovits

/allkirjastatud digitaalselt/

Kadri Vaiksalu

/allkirjastatud digitaalselt/

Kasutatud kirjandus

- Al-Samarraie, H., & Hurmuzan, S. (2018). A review of brainstorming techniques in higher education. *Thinking Skills and Creativity*, 27, 78–91.
<https://doi.org/10.1016/j.tsc.2017.12.002>
- Alsubaie, M. A. (2016). Curriculum Development: Teacher Involvement in Curriculum Development. *Journal of Education and Practice*, 7, 106–107.
- Barger, A. P., Leffel, K. G., & Lott, M. (2022). Plotting Academic Innovation: A Content Analysis of Twenty Institutional Websites. *Innovative Higher Education*, 47(1), 95–111. <https://doi.org/10.1007/s10755-021-09568-4>
- Biggs, J. (2014). Constructive alignment in university teaching. *HERDSA Review of Higher Education*, 1, 5–22.
- Biggs, J., & Tang, C. (2009). *Õppimist väärtustav õpetamine kõrgkoolis*. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Bobbitt, J. F. (1918). *The curriculum*. Riverside Press.
<http://archive.org/details/curriculum00bobbrich>
- Bowen, G. A. (2006). Grounded Theory and Sensitizing Concepts. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(3), 12–23. <https://doi.org/10.1177/160940690600500304>
- Brooman, S., Darwent, S., & Pimor, A. (2015). The student voice in higher education curriculum design: Is there value in listening? *Innovations in Education and Teaching International*, 52(6), 663–674. <https://doi.org/10.1080/14703297.2014.910128>
- Brophy, J. (2014). *Kuidas last motiveerida. Käsiraamat õpetajatele*. SA Archimedes.
- Busetto, L., Wick, W., & Gumbinger, C. (2020). How to use and assess qualitative research methods. *Neurological Research and Practice*, 2, 1–10.
- Dodgson, J. E. (2019). Reflexivity in Qualitative Research. *Journal of Human Lactation*, 35(2), 220–222. <https://doi.org/10.1177/0890334419830990>
- Eesti Hariduse Kvaliteediagentuur. (2022). *Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri hindamisnõukogu institutsionaalse akrediteerimise otsus*. Tartu Ülikool.
https://haka.ee/wp-content/uploads/UT_IA_otsus.pdf
- Fernández-Fontecha, A., O'Halloran, K., Tan, S., & Wignell, P. (2019). A Multimodal Approach to Visual Thinking: The Scientific Sketchnote. *Visual Communication*, 18, 5–29. <https://doi.org/10.1177/1470357218759808>
- Filgona, J., Sakiyo, J., Gwany, D. M., & Okoronka, A. U. (2020). Motivation in Learning. *Asian Journal of Education and Social Studies*, 10(4), 16–37.

- <https://doi.org/10.9734/ajess/2020/v10i430273>
- Findikoğlu, F., & İlhan, D. (2016). Realization of a Desired Future: Innovation in Education. *Universal Journal of Educational Research*, 4(11), 2574–2580.
<https://doi.org/10.13189/ujer.2016.041110>
- Fuad, D. R. S. M., Musa, K., & Yusof, H. (2020). Innovation in Education. *Journal of Educational Research & Indigenous Studies*, 2(1).
- Gauntlett, D. (2007). *Creative Explorations New Approaches to Identities and Audiences* (1st ed.). Routledge.
- Glegg, S. M. N. (2019). Facilitating Interviews in Qualitative Research With Visual Tools: A Typology. *Qualitative Health Research*, 29(2), 301–310.
<https://doi.org/10.1177/1049732318786485>
- Haridussõnastik. (2014).
<https://www.eki.ee/dict/haridus/index.cgi?Q=%C3%B5ppekava&F=M&C06=et>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2021). *Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035*.
https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_haridusvaldkonna_arengukava_2035_seisuga_2020.03.27.pdf
- Islam, A. (2019). Improving Educational Quality Through Curriculum Development: An Empirical Investigation Using Stakeholder Feedback Data. *Journal of Education*, 199(2), 69–82. <https://doi.org/10.1177/0022057419848370>
- Kalmus, V. (2020). Kvalitatiivne sisuanalüüs. M.-L. Tikerberi (Toim), *Kvalitatiivsed uurimismeetodid sotsiaalteadustes*. <https://sisu.ut.ee/kvalitatiivne>
- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, & T. Vihalemm (Toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
- Krull, E. (2020). *Õppekava koostamise käsiraamat*. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Kumpas-Lenk, K., Haavapuu, H., Mere, L., Lauri, L., Laansoo, K., & Mattisen, H. (2022). *Väljundipõhiste õppekavade rakendamine Eesti kõrgkoolides: Välisekspertide vaade*. Eesti Hariduse Kvaliteediagentuur.
- Kõrgharidusseadus. (2019). *Riigi Teataja I 2019, 12*.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019012>
- Kõrgharidusstandard. (2019). *Riigi Teataja I 2019, 17*.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/112072019017>
- Leavy, P. (2017). *Research Design: Quantitative, Qualitative, Mixed Methods, Arts-Based, and Community-Based Participatory Research Approaches*. The Guilford Press.

- Linno, M. (2020a). Kodeerimine ja kategoriseerimine. M.-L. Tikerperi (Toim), *Kvalitatiivsed uurimismeetodid sotsiaalteadustes*. <https://sisu.ut.ee/kvalitatiivne/kodeerimine-ja-kategoriseerimine>
- Linno, M. (2020b). Transkribeerimine. M.-L. Tikerperi (Toim), *Kvalitatiivsed uurimismeetodid sotsiaalteadustes*. <https://sisu.ut.ee/kvalitatiivne/transkribeerimine>
- Löfström, E., Nevgi, A., Wegner, E., & Karm, M. (2015). Images in Research on Teaching and Learning in Higher Education. *Theory and Method in Higher Education Research*, 191–212. <https://doi.org/10.1108/S2056-375220150000001009>
- Maldonado-Mariscal, K., & Alijew, I. (2023). Social innovation and educational innovation: A qualitative review of innovation's evolution. *The European Journal of Social Science Research*. <https://www-tandfonline-com.ezproxy.utlib.ut.ee/doi/epub/10.1080/13511610.2023.2173152?needAccess=true&role=button>
- Martikainen, J., & Hakoköngäs, E. (2022). Drawing as a method of researching social representations. *Qualitative Research*. <https://doi.org/10.1177/14687941211065165>
- Mikser, R. (2013). *Haridusleksikon*. Eesti Keele Sihtasutus.
- Mukhammedovna, Z. N., & Bahromkizi, M. N. (2021). Innovation Management in an Educational Organization. *Academic Journal of Digital Economics and Stability*, 6, 181–189.
- Murumaa-Mengel, M. (2020). Veebiintervjuud, projektiivtehnikad ja loovuurimismeetodid. A. Masso, K. Tiidenberg, & A. Siibak (Toim), *Kuidas mõista andmestunud maailma? Metodoloogiline teejuht* (lk 707–738). Tallinna Ülikooli kirjastus.
- Mäesalu, T. (2023). *Isikuandmete töötlemine üliõpilaste lõputöodes*. Tartu Ülikool.
- Mykhailyshyn, H., Kondur, O., & Serman, L. (2018). Innovation of Education and Educational Innovations in Conditions of Modern Higher Education Institution. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 5(1), Article 1. <https://doi.org/10.15330/jpnu.5.1.9-16>
- OECD. (2016). *Innovating Education and Educating for Innovation: The Power of Digital Technologies and Skills*. https://www.oecd-ilibrary.org/education/innovating-education-and-educating-for-innovation_9789264265097-en
- OECD. (2019). *Measuring Innovation in Education 2019: What Has Changed in the Classroom?* Organisation for Economic Co-operation and Development. https://www.oecd-ilibrary.org/education/measuring-innovation-in-education-2019_9789264311671-en

- Olev, A., & Alumäe, T. (2022). *Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service* (Version 10). Baltic HLT. <http://bark.phon.ioc.ee/webtrans/>
- Pedaste, M. (2018). 5. Nüüdisaegse õpikäsituse mudel [E-kursus]. Nüüdisaegne Õpikäsitus. <https://sisu.ut.ee/opikasisitus/5-n%C3%BC%C3%BCdisaegse-%C3%B5pik%C3%A4situse-mudel>
- Pieters, J., Voogt, J., & Pareja Roblin, N. (Toim). (2019). *Collaborative Curriculum Design for Sustainable Innovation and Teacher Learning*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-20062-6>
- Realising the European Higher Education Area*. (2003). Berlin Communiqué. http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/2003_Berlin/28/4/2003_Berlin_Communique_English_577284.pdf
- Rutiku, S., & Mattisen, H. (Toim). (2015). *Euroopa kõrgharidusruumi kvaliteedikindlustuse standardid ja suunised*. Eesti Hariduse Kvaliteediagentuur.
- Rutiku, S., Valk, A., Pilli, E., & Vanari, K. (2009). *Õppekava arendamise juhendmaterjal*. Sihtasutus Archimedes.
- Ruus, V.-R., & Mikser, R. (2013). Õppekava. *Haridusleksikon* (lk 257–264). Eesti Keele Sihtasutus.
- Rämmer, A. (2014). Valimi moodustamine. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, & T. Vihalemm (Toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/valimid>
- Sankaran, M., & Rath, A. K. (2021). Assessing Undergraduate Engineering Programmes using Alumni Feedback. *Journal of Engineering Education Transformations*, 34, 733–741.
- Seitz, S. (2016). Pixilated partnerships, overcoming obstacles in qualitative interviews via Skype: A research note. *Qualitative Research*, 16(2), 229–235. <https://doi.org/10.1177/1468794115577011>
- Serdyukov, P. (2017). Innovation in education: What works, what doesn't, and what to do about it? *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*, 10(1), 4–33. <https://doi.org/10.1108/JRIT-10-2016-0007>
- Strömpl, J. (2014). Juhtumiuurimus. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, & T. Vihalemm (Toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/juhtumiuurimus>
- Strömpl, J. (2020). Eetika. M.-L. Tikerperi (Toim), *Kvalitatiivsed uurimismeetodid sotsiaalteadustes*. <https://sisu.ut.ee/kvalitatiivne/eetika>

- Taba, H. (1962). *Curriculum Development. Theory and Practice*. Harcourt, Brace & World.
- Tallinna Ülikool. (2018). *Haridusinnovatsiooni juhtimine*.
<https://www.tlu.ee/hti/haridusinnovatsiooni-juhtimine>
- Tartu Ülikool. (2022). *Vilistlaste nimekirjad*. <https://ut.ee/et/vilistlaste-nimekirjad>
- Tartu Ülikool. (2015). *Õppekava statuut*. <https://ut.ee/et/sisu/oppekava-ulesehitus>
- Tartu Ülikooli eetikakeskus. (2017). *Hea teadustava*. <https://www.eetika.ee/et/eetika-moraal/hea-teadustava>
- Tartu Ülikooli Õppeinfosüsteem II. (2016). *Õppekavad: Haridusinnovatsioon 2017/2018*.
<https://ois2.ut.ee/#/curricula/162637/version/2017/details>
- Tartu Ülikooli Õppeinfosüsteem II. (2021). *Õppekavad: Haridusinnovatsioon 2021/2022*.
<https://ois2.ut.ee/#/curricula/162637/version/2021/details>
- Tartu Ülikooli Õppeinfosüsteem II. (2021). *Õppekavad: Sisehindamise vahearuanne. Haridusinnovatsioon*. <https://ois2.ut.ee/#/curricula/162637/internal-evaluation/2021>
- Torbert, W. (1981). Why Educational Research Has Been So Uneducational: The Case for a New Model of Social Science Based on Collaborative Inquiry. P. Reason & J. Rowan (Toim), *Human inquiry. A sourcebook of new paradigm research* (lk 141–151). John Wiley & Sons Ltd. <http://hdl.handle.net/2345/4414>
- Transkriptor. (2021). Transkriptor Ltd. <https://transkriptor.com/et/transkriptor/>
- Tuhkala, A., Ekonoja, A., & Hämäläinen, R. (2020). Tensions of student voice in higher education: Involving students in degree programme curricula design. *Innovations in Education and Teaching International*, 58, 1–11.
<https://doi.org/10.1080/14703297.2020.1763189>
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. University of Chicago Press. <http://archive.org/details/basicprinciple00tyle>
- Wilson, A. D., Onwuegbuzie, A. J., & Manning, L. P. (2016). Using Paired Depth Interviews to Collect Qualitative Data. *The Qualitative Report*, 21(9), 1549–1573.
- Õppeainete tagasiside. (s.a.). Salvestatud 10. august 2022,
https://statistika.ut.ee/tagasiside2/?_inputs_&keel=%22ee%22
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool.
- Yin, R. K. (2003). *Applications of case study research* (2nd ed.). SAGE Publications, Inc.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods*. SAGE Publications, Inc.
- Yin, R. K., & Davis, D. (2007). Adding new dimensions to case study evaluations: The case

of evaluating comprehensive reforms. *New Directions for Evaluation*, 113, 75–93.

<https://doi.org/10.1002/ev.216>

Lisad

Lisa 1. Uuringus osalemise nõusoleku vorm

Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni magistriõppekava arendamine vastavalt siht- ja sidusrühmade hinnangutele ja ettepanekutele.

INFORMEERITUD NÕUSOLEK UURINGUS OSALEMISEKS JA KOGUTUD ANDMETE TÖÖTLEMISEKS

Uuringu tutvustus: pilootuuringu eesmärk on välja selgita loovuurimismeetodi toel Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni 1. kursuse magistrantidelt nende ootused haridusinnovatsiooni õppekavale. Uuringu raames on kavas fookusgrupi intervjuu sissejuhatava aruteluga, mille järel palutakse uuritavatel joonistada pilt, millisena nad näevad haridusinnovatsiooni õppekava. Valminud joonistuse põhjal toimub arutelu ning tõlgendamine, mis salvestatakse helifailina.

Andmete töötlemise eesmärk: koguda uuringu läbiviimiseks vajalikke andmeid (hoiakud, vaated, arvamused, kompetentsid, ideed jne), mis on aluseks haridusinnovatsiooni õppekava arendamiseks.

Andmete kasutamine ja kaitse: Kogutud andmeid kasutatakse ainult uurimismaterjalina. Analüüsitud andmeid ei seostata Teie isikuga ning kasutatakse üksnes üldistatud kujul uuringu eesmärgil. Kogutud andmeid hoitakse vaid selleks ettenähtud kohas (*TÜ Nextcloud*), kuhu on ligipääs vaid uuringuprojekti meeskonna liikmetel. Andmete kogumise järgselt andmed anonümiseeritakse ning isikuandmed kustutatakse.

Vastutavad töötajad: Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni 2. kursuse magistrandid Silja Langovits ja Kadri Vaiksalu (silja.langovits@ut.ee; kadri.vaiksalu@ut.ee)

Teil on õigus:

- 1) tutvuda Teid puudutavate kogutud andmetega;
- 2) paluda nende parandamist või täiendamist, kustutamist või nõuda andmete ülekandmist või võtta oma nõusolek tagasi.

Kõigi eelnimetatud õiguste kasutamise osas võite ühendust võtta vastutavate töötajatega, kelle kontaktid on toodud käesolevas nõusolekuvormis.

Mina,,

olen nõus osalema käesolevas uuringus;

olen teadlik, et käesoleva nõusolekuga luban koguda ja analüüsida minu poolt antud ja minuga seotud andmeid;

olen nõus ülaltoodud tingimustel andmete töötlemisega.

Kuupäev:

Allkiri:

Lisa 2. Esimese kursuse üliõpilaste fookusgrupi intervjuu kava

1. Tervitus
2. Enda tutvustamine
3. Eesmärgi teavitamine. Mida uurime, miks uurime ja räägime protseduurist.
4. Vabatahtlikkuse alusel osalemisest teavitamine ja nõusolekuvormide allkirjastamine.
5. Täname, et olete nõus osalema ja panustama meie uuringusse ning sellega Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekava arendamisse. Kas teil on praeguseks tekkinud mõni küsimus? Enne kui asume põhitegevuse juurde soovime teiega tuttavamaks saada ja meenutada õppekavale sisseastumise kogemist. SALVESTAMA.
Viime vestluse sujuvalt unistusteni.
6. Esmalt palume teil panna tööle oma innovaatiline mõtlemine ja joonistada oma pöörane unistuste haridusinnovatsiooni õppekava. Joonistamise ajal mõelge millised võiksid olla teie unistuste haridusinnovatsiooni õppekava ained, õppemeetodid ja õppejõud? Mõelge ka ülikooli füüsilisele ja vaimsele õpikeskkonnale ning õppekorraldusele.
7. Arutelu sellest, mida uuritavad on kujutanud. Vastavalt vestluse sisule esitame vajadusel täpsustavaid küsimusi.

Õppekava:

- Kirjeldage, mis iseloomustab teie unistuste pöörast õppekava? (uuritavad hakkavad pilti kirjeldama)
 - Millised on selle õppekava tugevused?
 - Millised võivad olla teie arvates sellise unistuste õppekava nõrgad kohad?
 - Millised takistused võivad olla sellise unistuste õppekava läbimisel?
 - Kuidas neid võiks ületada?
- Mis muudab teie õppekava terviklikuks?
- Mis teeb teie joonistatud õppekava eriti innovatiivseks ja pööraseks?
- Mis iseloomustab õppekaval õppivaid tudengeid?
- Mil määral ja kuidas arvestab teie unistuste õppekava töömaailma ja ühiskonna vajadustega?
- Milliseid väärtusi võiks teie unistuste õppekava kanda?
- Keda näete õppekava koostööpartneritena?

Õpikeskkond:

- Kuidas olete joonistusel kujutanud õpikeskkonda (vaimne ja füüsiline)?

Õppejõud:

- Milliseid õppejõude näete oma unistuste õppekaval õpetamas?

Õppeained:

- Milliseid õppeaineid võiks unistuste õppekava hõlmata?

Õppemeetodid:

- Milliseid õppemeetodeid võiks õppekaval rakendada?

Õppekorraldus:

- Mis iseloomustab õppekorraldust?

8. Kas vestluse käigus tekkis teil veel mingeid küsimusi, mõtteid või taipamisi, mida sooviksite meiega jagada?

Tuletame meelde, et kogutud andmeid kasutatakse vaid uurimistöös ja konfidentsiaalselt.

Aitäh teile ja pööraste kohtumisteni!

Lisa 3. Teise kursuse üliõpilaste fookusgrupi intervjuu kava

1. Tervitus
2. Enda tutvustamine
3. Eesmärgi teavitamine. Mida uurime, miks uurime ja räägime protseduurist.
4. Vabatahtlikkuse alusel osalemisest teavitamine ja nõusolekuvormide allkirjastamine.
5. Palun ärge laske end häirida, et ühel sobival hetkel paneme telefoni salvestama.
6. Täname, et olete nõus osalema ja panustama meie uuringusse ning sellega Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekava arendamisse. Kas teil on praeguseks tekkinud mõni küsimus? SALVESTAMA.
7. Esmalt palume teil panna tööle oma innovaatiline mõtlemine ja joonistada oma pöörane unistuste haridusinnovatsiooni õppekava. Joonistamise ajal mõelge millised võiksid olla teie unistuste haridusinnovatsiooni õppekava ained, õppemeetodid ja õppejõud? Mõelge ka ülikooli füüsilisele ja vaimsele õpikeskkonnale ning õppekorraldusele.
8. Teie mõtteid aitab visualiseerida see tahvel ja markerid siin.
9. Arutelu sellest, mida uuritavad on kujutanud.
Lisa küsimused: Milles poolest on teie joonistatud õppekava eriti pöörane? Milliseid takistusi näete joonistatud õppekavas? Kuidas neid ületada? Mis on teie õppekava tugevused?
10. Peale arutelu esitame neile järgnevad küsimused kui need pole eelneva arutelu käigus veel vastust saanud

Õppekava:

- Palun kirjelda, mis on sinu hinnangul praeguses õppekavas hästi?
 - Mida saaks veel paremini?
 - Selgita kuidas saaks paremini?
 - Milliseid väärtusi võiks õppekava kanda?
- Keda näed õppekava koostööpartneritena?
 - Milles koostöö seisneb?
- Mõttele oma professionaalsele arengule ja kirjelda, kuidas on haridusinnovatsiooni õppekava toetanud sinu professionaalset arengut? Millised teadmised, oskused ning hoiakud oled õppekaval õppides omandanud?
- Kuidas hindad õpingute pikkust?
- Mõelge õppekava eesmärkidele ja ainetele ning kirjeldage oma kogemusi õppekava valikuvõimalustega.

- Selgitage kuidas teie hinnangul on õppekava poolt pakutavad ained kooskõlas õppekava eesmärkidega? (eriala, moodulid, valik- ja vabaained, ainete maht, ainete ülesehitus, järjestus...).

Õppeained ja õppemeetodid:

- Mõelge oma õpingute ja võimaluste peale, mida need õpingud on teile pakkunud.
 - Kuidas teie hinnangul on õppeained toetanud teie õpingute eesmärke?
- Mõttele oma õpingute peale, mõttele nende ainete peale, mida sa läbisid. Kirjelda oma kogemust, kuidas erinevad ained ja õppemeetodid aitasid kaasa või toetasid sind sinu õpingutel? (hindamine)
- Kuidas kirjeldad ainete vahelist sidusust?

Õppejõud:

- Kirjelda oma kogemust, kuidas erinevad õppejõud aitasid kaasa või toetasid sind sinu õpingutel?

Õpikeskkond:

- Mõttele sellele, et sa käid siin ülikoolis kohapeal ja nüüd kirjelda kuidas toetab füüsiline õpikeskkond (hooned, auditooriumid, raamatukogu, ja arvutiklassid, infosüsteemid, digitaalsed keskkonnad) sinu õppimist?
- Kuidas toetab sinu õppimist ülikooli vaimne õpikeskkond?

Õppekorraldus:

- Millised on olnud sinu kogemused õppekorralduse (sh muudatuste) ja igasuguse info kohta? (sisseastumine)

Kas vestluse käigus tekkis teil veel mingeid küsimusi, mõtteid või taipamisi, mida sooviksite meiega jagada?

Tuletame meelde, et kogutud andmeid kasutatakse vaid uurimistöös ja konfidentsiaalselt.

Aitäh teile ja pööraste kohtumisteni!

Lisa 4. Vilistlastega fookusgrupi intervjuu kava

1. Tervitus
2. Enda tutvustamine
3. Eesmärgi teavitamine. Mida uurime, miks uurime ja räägime protseduurist.
4. Protseduuri kirjeldus.
5. Fookusgrupi intervjuu toimub kahes osas, kus esimeses osas on individuaalne ülesanne ja seejärel ühine ajurünnak. Esmalt palume teil joonistada joon, mis kujutab seda, mil moel haridusinnovatsiooni õppekava toetas sinu professionaalset arengut? Seejärel saab igaüks rääkida, mida on oma joonel kujutanud ning uurijad esitavad täpsustavaid küsimusi.
6. Peale seda teeme ajurünnaku, et koguda ettepanekuid õppekava arendamiseks (vajadusel moodustame grupid).
7. Vabatahtlikkuse alusel osalemisest teavitamine ja nõusolekuvormide allkirjastamine.
8. Palun ärge laske end häirida, et ühel sobival hetkel paneme telefoni salvestama.
9. Täname, et olete nõus osalema ja panustama meie uuringusse ning sellega Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekava arendamisse. Kas teil on praeguseks tekkinud mõni küsimus? SALVESTAMA.
10. Mõelge nüüd oma haridusinnovatsiooni õpingute kui rännaku peale, mis kulges mööda väljakutseid täis teed. Joonista palun mis iganes kujuga joon või teekond, mis kujutab seda, kuidas haridusinnovatsiooni õppekava toetas sinu professionaalse arengu teekonda? Peale joone joonistamist ootame, et igaüks selgitaks selle sisu. Kui on midagi sellist, mis võiks olla uuringu seisukohast oluline, aga sa ei soovi avalikult jagada, siis palun kirjuta see osa selgitusest lehe tagumisele poolele.
11. Uuritavad joonistavad ning seejärel selgitavad.
12. Täname, et jagasite oma teekonda! Nüüd aga viimane lahing, kus võtke välja oma kõige pöörasemad mõtted, mis aitavad muuta haridusinnovatsiooni õppekava veel edukamaks ja veel jätkusuutlikumaks.
13. AJURÜNNAK. Eelnevalt on tahvlile kirjutatud märksõnad.
14. Anname postitid ja pliiatsid. Uuritavatel palutakse õppekava kohta ettepanekud postititega tahvlile sobivate märksõnade alla panna. Zoomis kasutame *whiteboard* võimalust, kuhu on eelnevalt märksõnad kirja pandud.

Eriala:

- Mõelge oma eriala valikule ja kirjeldage kuidas see valik on toetanud teie professionaalset arengut?

Õppeained:

- Millised teemad/õppeained on õppekavast puudu?
- Kus võiks erinevad õppeained toimuda?
- Millist rolli mängib õpingutel õppeainete sidusus?
- Milliseid õppemeetodeid võiks rakendada?
- Milliseid hindamise meetodeid võiks rakendada?

Pädevused:

- Millised pädevused, mida õppekaval õppides arendasid, on sinu ülikooli järgses elus kõige väärtuslikumad?
- Millistest pädevustest oled puudust tundnud?

Õppekorraldus:

- Millised tehnilised asjad on puudu?
- Kuidas kulgesid õpingud veebis (COVID)?
- Milliseid probleeme kogesite õpingute ajal? (sisseastumisel)

Õppejõud:

- Millised on teie õppejõududega seotud ettepanekud?
- Kuidas võiks õppejõud arvestada tudengite soovidega?
- Kuidas peaks tagasisidet andma?
- Milliseid õppemeetodeid võiks õppejõud kasutada?

Koostööpartnerid:

- Keda näete koostööpartneritena?
 - Kuidas võiks koostöö toimuda?

Lisaküsimused:

- Millises suunas peaks sinu arvates haridusinnovatsiooni õppekava arenema?
 - Mida ühiskond tulevikus võiks vajada?

Tuletame meelde, et kogutud andmeid kasutatakse vaid uurimistöös ja konfidentsiaalselt.

Aitäh teile ja pööraste kohtumisteni!

Lisa 5. Individuaalintervjuu kava õppejõududega

1. Tervitus
2. Enda tutvustamine
3. Eesmärgi teavitamine. Mida uurime, miks uurime ja räägime protseduurist.
4. Protseduuri kirjeldus. Esmalt anname teile ühe loovülesande, et saada teada teie arvamusi ja ettepanekuid haridusinnovatsiooni õppekava kohta ning seejärel anname teile võimaluse oma mõtteid lahti selgitada.
5. Vabatahtlikkuse alusel osalemisest teavitamine ja nõusolekuvormide allkirjastamine.
Palun ärge laske end häirida, et ühel sobival hetkel paneme telefoni salvestama.
6. Täname, et olete nõus osalema ja panustama meie uuringusse ning sellega Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekava arendamisse. Kas teil on praeguseks tekkinud mõni küsimus? SALVESTAMA
7. Palun joonista ükskõik millise kujuga joon või jooned, mis kujutab sinu aine arengut haridusinnovatsiooni õppekaval. Mõelge joont joonistades oma õppeaine peale sellest hetkest kui asusite seda õpetama haridusinnovatsiooni õppekaval kuni praeguse hetkeni. Mõelge sellele, millised on olnud teie õppeaine arengu tipp hetked, millised on olnud keerdkäigud, mis hetkel oled tundnud, et vajad tuge, mis hetkedel oled tundnud paigalseisu. Mõelge selle, kuidas on teie aine seotud ülejäänud õppekavaga.
8. Uuritav joonistab ja seejärel selgitab, kuidas on paberil oma aine arengut kujutanud.
9. Küsimused

Õppeained:

- Mil määral on sinu õppeaine seotud teiste õppekaval õpetatavate ainetega?
 - Kuidas võiks erinevad ained olla õppekaval seotud?
- Milliseid haridusinnovatsiooni õppekava õppeaineid näeksid toetamas sinu enda poolt õpetatavat ainet?
 - Milline õppeaine, mida praegu õppekavas ei ole, peaks sinu arvates haridusinnovatsiooni õppekavas olema?
- Milline on teie hinnang sellele, kuidas teie õppeaine toetab üliõpilase pädevuste arengut (nende pädevuste, mida üliõpilane sinu aine lõpuks peaks omandama)?

Õppemeetodid:

- Mõelge õppemeetodite peale, milliseid õppemeetodeid rakendate oma töös/aine raames sagedamini?
- Milliseid uusi õppemeetodeid olete viimase aasta jooksul proovinud?

- Milline on neist olnud edukas ning julgete seda soovitada ka teistele õppejõududele?
- Milles selle meetodi edukus on avaldunud?

Õppekorraldus:

- Mõeldes õppekorraldusele, millised on teie soovitused selle parendamiseks?
- Mis on õppekorralduses praegu väga hästi?

Õpikeskkond:

- Kirjeldage, kuidas on Tartu Ülikooli vaimne õpikeskkond toetanud teie aine õpetamist?
 - Mis on teie arvates hästi ning mida võiks muuta?
- Kirjeldage, kuidas on Tartu Ülikooli füüsiline õpikeskkond toetanud teie aine õpetamist?
 - Mis on teie arvates hästi ning mida võiks muuta?
- Milline roll on teie arvates tudengitel õpikeskkonna kujundamisel?

Koostööpartnerid:

- Keda näete haridusinnovatsiooni õppekava koostööpartneritena?
 - Palun selgitage oma arvamust.
 - Milline see koostöö võiks olla?

Õppejõud:

- Kirjeldage palun, milline peaks teie arvates olema üks pööraselt innovaatiline haridusinnovatsiooni õppekava õppejõud?
- Mõelge oma panusele õppekava arendamisel, milliseid ettepanekuid olete varasemalt teinud õppekava arendamiseks?

Üliõpilased:

- Kirjeldage, mis iseloomustab haridusinnovatsiooni üliõpilast?
- Kuidas toetab üliõpilaste tagasiside teie õppeaine ja õppemeetodite arengut?

Lisaküsimused:

- Mis suunas peaks sinu arvates haridusinnovatsiooni õppekava arenema?
 - Mida ühiskond tulevikus võiks vajada?
- Milliseid mõtteid veel soovite meiega jagada?

Tuletame meelde, et kogutud andmeid kasutatakse vaid uurimistöös ja konfidentsiaalselt.

Aitäh teile ja pööraste kohtumisteni!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Meie, Silja Langovits ja Kadri Vaiksalu

1. anname Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Erinevate siht- ja sidusrühmade tagasiside ja ettepanekud Tartu Ülikooli haridusinnovatsiooni õppekavale: juhtumiuuring,
mille juhendajad on Pihel Hunt ja Mari Karm

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi Dspace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. oleme teadlikud, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autoritele.

3. kinnitame, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 21.05.2023